Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia quadripertia. Theologia schol. prolegomena - Cod. Ettenheim-Münster 145

Mugg, Bernh.

[S.l.], 1664

Tractatus primus - De prologemins theol. sive de ipsa thelogia

urn:nbn:de:bsz:31-118132

Visual Library

Theologiæ Scolasticæ

Pars prima pñpalis.

De Deo sm̃ se, et sm̃ quod Creator est spectato.

Antequã ad Theologiæ obꝫ ꝑtingam, prius de ipsa h. theologia, more oium eorum, q l artem, l sciam aliq tradunt, prolegomena premittam, q̃bꝫ sacra Doctrinæ necessitas, utilitas, nã, qualitas, dignitas, Obiũ, Principia &c examinabuntur.

Tractatus primus

De Prologomenis Theol. siue de ipsa Theologia.

Quæstio 1a.

Verum Theol. sit necria ad salutẽ æternam?

Ntꝛa jã ꝫ Theologia propriè dicta, et quæ à Fide disting, h. sermonẽ esse, cuiꝫ ↄficium, ut ñ solũ conclusiones ex Fidei articulis tanquã primis et indubitatis principijs certissime deducat, sꝫ et illa ipsa principia explicet, ↄsuadeat, defendat, et sꝫ illa ad Fidẽ iõ: contradicentes arguat.

Nota 2º iuxta Philosoph. quinto Metaphys. 5 Necessarium aliquid finis
gratia est, quod scilicet ita habere oportet, aliquid gratia est, quod ad consequendum illud
finem requiritur, sine quo ad hoc ut finis simpliciter acquiratur, sive ut melius
modo obtineatur; et de necessitate finis hic —
Nota 3º duplicis generis veritates esse, de quibus quaeritur, an earum cognitio
theologica sit necessaria ad salutem, primi generis sunt ea, quae de Deo be-
ato naturali ratione nulla ratione possunt, ut Deum esse trinum, esse separata
finem hominis, Verbum esse incarnatum, 2i generis veritates sunt, quae de Deo, reb.
divinis, humana et naturali cognosci possunt, ut v.g. Deum esse unum,
Omnipotentem, Creatorem mundi.
Nota 4º supponendum esse ipso ap. 2º et quaest. 2. ad salutem simpliciter
necessarium esse, de primi generis veritatibus esse cognitionem revelatam, seu supernaturalem, + ii idem est quod: Primi.
quae eadem est fide theologica, quae et largius sumpto vocabulo theo-
logia communiter vocatur: cuius, ut obiter dicam, haec est ratio, quia finis
ad quem omnes creati sunt, sine qua naturali lumine cognosci non possit, ideo
cum is necessario cognosci debeat, supernaturaliter aliqua, et revelata notitia
cognoscatur, necesse est. Antecedens firmatur ex Isaiae 64, et 1 Corinth. 2.
oculus non vidit, Deus absque te, nec in cor hominis ascendit quae praeparavit
Deus diligentibus se, quem locum ad hoc propositum interpretatur S. Hieron.
... et S. Chrysost. cum Apostolo, similiter patet, quia quod
methodice agens de facto non possit referre in finem, quem non cognos-
cit. Supponendum est controversiam inter Doctores, utrum et ad quas-
dam 2i generis veritates requiratur supernaturalis cognitio, nec non alii omnes
vos, quae veritates eiusmodi v.g. Deum esse unum omnium Creatorem,
scientifice norunt, quod debere necessario et christianum absque dubio credere,
alii contrarium sentiunt. His notatis —

Conclusio sit prima. Theologia scolastica est in primis
Ecclesiae utilis ad fidei firmitatem, propagationem, et Ecclesiae
ornamentum, ita communis Cathol. contra Haereticos. probatur 1°:
Theologia veterum Ecclesiae D.D. erat utilis Ecclesiae, et nequaquam ei
noxia (quod Haeretici vel inviti fateri coguntur) et patet
ad Ephesios 4. Alios quidem dedit Apostolos, alios autem Doctores,
utique Theologos, qui docendo, fideles sua doctrina roborarent,
Fidem propagarent, et defenderent; sed Scholastica est hodie
eadem cum Theologia veterum, nec contra substantiam differt ab illa,
sed sola Methodo accuratiori, eaque meliori, retinet enim idem obiectum, et versatur
circa easdem veritates revelatas, conclusionesque ex ijs deductas
idque tamen succinctius, et magis secundum ordinem doctrinae. Probatur 2°:
Illa Doctrina est Ecclesiae utilis, cuius methodus iuvat, ut res
quaelibet revelata veritatis per se obscura, breviusque facilius distinguatur;
talis est Scholastica Theologia, ut experientia patet, ergo.

Conclus. 2a. Theologia prout nunc in scholis, est Ecclesiae necessaria,
probatur quia ante Magistrum Sententiarum, caeterosque Scholae DD.
salvabantur homines, Ecclesiaque incolumis consistebat.

Conclusio 3a. Theologia quoad substantiam est quidem singulis fidelibus
in particulari et toti Ecclesiae in communi ad salutem, ideoque necessitates
supernaturales sine quarum cognitione est salutem non pervenitur, est
simpliciter necessaria; ita Gregorius de Valentia, Franciscus Zumel q. 2.
Concl. 1. cum Ludovico Molina, Salmanticenses in S. Thomam in O. q. 1.
Prima pars, quod non singulis sit necessaria, patet, constat enim multos fideles
sine Theologia, ita tamen per fidem, charitate firmatam, obiique

illa doctrina ulteriori pot[est] solvari.
Cum 1 Pet. 3. Jubeat quisq[ue] fidelis paratus esse ad satisfactionem
omni poscenti rationem de ea, quae in ipso est, spe. Ergo singulis theologia
est necessaria.
Rx. Distinguo posse imperfecte postulatis satisfieri, ita ut cum singu-
lorum articulorum rationes quasdam assignat, et contra adversarios
defendatur, tum ut ea esse, quae ex revelatis deduci possunt, subtiliter col-
ligantur, quae eis repugnant, itidem confutentur et sic in perfecte satisfacere
a singulis, sed a theologis requiritur. 2do ut simpliciter ea quae quisque
credit, referre possit, et saltem generalia quaedam motiva expo-
nere sciat, quare sic credat; et hoc est sufficit habitu theologico a singu-
lis fidelibus fieri, et a simplicibus duntaxat plene distinctis ad fidem.
3a pars prob. Fides theologica de veritatibus supernaturalibus est simpliciter
necessaria ad salutem, iuxta notabile quartum, sed hoc in ecclesia deesset
omnino, et inconcussa existere sine theologia scholastica. Ergo
prob. minor. Nam experientia constat, si aliqua sint non per se nota, sed potius
obscura, illis vel ad assensum firmiter non posse, nisi explicata no-
bis fuerint, et quaedam difficiliora ex auctoritatibus confirmentur; vel
certe in eorum assensu non posse persistere, nisi persuasum habeamus
posse aut a nobis, aut per alios solidis argumentis contrariis respondere,
sed veritates supernaturales quae fide divina debent credenda sunt non sunt
per se notae, sed multo obscurissimae, et plerumque ab haereticis
acerrime impugnatae, ergo fides de istis firma esse non potest sine doctrina,
quae illas veritates explicat, atque defendat, sed haec doctrina est
theologia. Ergo, et hoc est quod voluit S. Paulus ad Titum 1. Oportet eum
amplecti (Episcopum) qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem ut potens sit ex-
hortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt arguere; et S. Aug.

illud locum 1. Corinth. 12. Alij datur sermo scientiae, exponens de Theolo-
gia sic ait: hoc est scientia, qua fides saluberrima gignitur, nutritur,
roboratur, ac defenditur; nam licet fides infundatur a Deo, attamen ne-
cessario indiget ministerio humano, quo creditur persuadeatur, et disper-
satur, et quod pridem nutriamur, gignatur generatur, eodem ministerio quo
fides gignitur et conservatur, debet in singulis # roboratur adminicu-
lo verae Theologiae, denique eadem protegitur ab haereticorum, ethni-
corum, Judaeorum calumnijs vindicatur.

\# et facultatibus.

Probatur 4°. Si nulla aliqua veritas cognoscendas esset necessaria
saltem adeo necesse esse: probatur ergo ex opposito secuturum esset, ut adeo
pauci potuissent obtinere salutem; pauci enim absque revelatione divina id
genus veritatis cognoscerent. Vg. Deum esse, unum esse, aeternum esse,
ex quarum tamen cognitione salus dependet. Deinde pauci illi multum
temporis in ejusmodi doctrina comparanda # necessaria doctrina ops
comparassent absque admixtione multorum errorum, quibus ipsi Philosophi,
cares, Aristoteles, et Plato non caruerunt. Sed igitur requirit s. Doctor
in Deo, solum lib. et conveniens, et centum prudenciat, necessarium
fuit, ut de divinis, per divinam revelationem instruerentur: Et
licet hoc argumentum probet tantum directe fidem esse necessariam, tamen idem
et indirecte de Theologia probat: si enim fides ad has veritates
certo cognoscendas est necessaria, et itaque Theologia est necessaria ad
fidem explicandam, defendendam, pro, siquidem et Theologiam hi veritatibus ...
et fidem in cognitione, si postea inquiratur aut obscuratur, necessaria
esse. Dices: Theologia # adhuc esse, sed si simpliciter sit necessaria
cum veritates naturae cognoscendas est controversia inter Theolo-
gos, notabili 4° insinuatas dependeat ex 2° 2°, in ma... fide,
ubi quaeritur, an fides ad illas veritates requiratur, nec ne: si non
requiritur, ... et Theologia esse necessariam, si autem est requiritur,

\# possent.

\# non tamen

nec Theologia necessaria erit post rationes supra allatas. neque enim oportet
tunc fidem circa ipsas veritates explicare, roborare, defendere etc.

Obr. 3o. Theologia versatur circa res naturales, et supernaturales: sed jam,
ad haec satis sufficienter studetur in Philosophia, ad secundum, ea quae supernaturalia
sunt, adeo sunt, ut non sit conari, juxta illud Ecclesiastici 3o. Altiora te
ne quaesieris. et Rom. 12. Non plus sapere quam oportet sapere.

R. etiam Theologiam circa naturales veritates versari, sed alio modo, quam Philosophia
et Metaphysica, haec enim versatur quidem circa Deum, sed sub ratione sola
lumine, et motivo naturali; Theologia autem sub motivo supernaturali, quia sub
revelatione. Ad 2a. ad supernaturalia quod attinet, dico non esse conari, ut illa
per propriam industriam, et rationem naturalem investigare, et comprehendere
velit; id prohibetur; sed ea illa quae divinitus revelata sunt, quae tamen
fidei indaget et explicare studeat.

Obr. 4o. Theologia scholastica versatur nimis curiose circa multas quaestiones
nec inutiles, utiturque saepius dialectica, quae veritatem obscurat, quam tam a
S. Scriptura, quam Patribus ipsa recedit, et dialectica disputandi modo
subvertit Theologicam gravitatem docere, ut volunt Lutherus,
Calvinus, Melanchton, Erasmus apud Valentiam disp. 1. q. 1. part. 2.
Ergo Theologia scholastica est inutilis, et perniciosa, consequenter non necessaria.

R. recedendum saepe a sanctis Patribus curiosa indagatione sublimium
rerum ac praesertim delicatis dispositionis Dei providentiae quas cum
temeritate ac, et dubitate fidei a consequente, sed in hoc Theolo-
gia scholastica minime peccat, sed studiosa, ac prudenter, et pie
indagationem, ad id inveniendum, non fidem, sed veritatem explicandam,
dum ipsa revelata ex aliis revelatis exponit, et probat, et ostendit

absurdam quoddam contra fidem et rationem, [illegible] ex revelatis colligit non revelata, quae sunt [illegible] supposita fide, [illegible] certo cognosci a theologo, ideo supposita fide, et accedente discursu rationis [illegible] [illegible] recte indagari. Neque vero Dialectica [illegible] Theologum [illegible] aut [illegible] que [illegible] dogma falsum a vero secernere, et latentes veritates mediate a revelata, ex immediate revelatis [illegible] elici [illegible]. Quare [illegible] [illegible] in Theologo [illegible], [illegible] [illegible] de [illegible] sophystico.

Quaestio 2a.

Qualis Habitus sit Theologiae?

Nota primo [illegible] quaestione de Existentia Theologiae dictum est, nunc videndum de eiusdem quidditate, [illegible] [illegible] habitu [illegible] [illegible] [illegible] Theologia [illegible] [illegible] contineatur, et [illegible] [illegible] [illegible] quasi [illegible] Theologiae [illegible] [illegible] [illegible] propinque considerandum erit. Et [illegible] progre [illegible]

Nota 2o. [illegible] proposito [illegible] [illegible] ex S. Aug. [illegible] colligi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Declarativus, [illegible] fidei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible]. [illegible] [illegible] Declarativus, [illegible] fidei [illegible] litteris [illegible] definitionibus Ecclesiae contenta in aliorum mentibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] propositione et expositione [illegible] revelata: [illegible] [illegible] [illegible] propositione fidei [illegible] ex fide deducta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primo [illegible] [illegible] [illegible] eadem [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Confirmativus, [illegible] rebus fidei [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] humano illas [illegible] [illegible] [illegible] aliquas [illegible] [illegible] [illegible] probetis, more S. Pauli apud Athenienses Act. 17. [illegible]

Rx ad 1um patet disparitas inter Theologiam, et alios habitus hanc esse disparita-
tem, quod prima principia aliorum habituum non habeant alia ibidem principia
priora, in eodem genere habitus; quae per se alia ostendantur, at in Theo-
logia sunt plura principia revelata, quorum unum negatum potest per aliud con-
cessum probari, uti etsi unum negetur, duo alia admittantur, hinc potest
Theologus contra ejusmodi negantem ex concessis argumentari: ,
si omnia principia negentur, potest Theologus procedere ad rationes, modo
statim tradendo. Ad 2um patet Haereticos non esse vere
Theologos, cum eorum Conclusiones tantum procedant ex Fide humana,
vel propria persuasione, neque enim illi Articulos Fidei divina fide cre-
dunt, etsi aliquos credant, sed potius pertinaciter tenere retinere videantur, et
assentiuntur illis duntaxat Fide humana, aut propria persuasione:
quare mirum non est, etsi nec Conclusioni inde deductae illi assentiantur,
sed autem principiis minime assentiuntur, nec Conclusioni ullo modo poterunt
assensum praebere. Ad postremum patet quod Theologum, qui contra
~~Ethnicum~~ agit, qui omnia fidei principia negat, egredi debere limites
Theologiae, et Argumentis ex Philosophia tanquam ancilla desumptis ipsi ostendere
illius infidelis errores, deinde probabilitatem nostrae Fidei, ac qua ille quaedam
dogmata admittit, tum deinde ex his alia consequentia ennere atque
errores illius Theologice convincere. Cum vero apud Haereticos
aut Judaeos Theologus disserit, necesse non est, ut hos limites egrediatur,
sed illi quaedam admittunt, negent tamen alia quae ex admissis sunt conse-
quentia, tunc enim directe probabit Articulos Fidei procedens ex
Articulis concessis, v.g. si Sabelliani concedant Patrem ab aeterno genuisse Filium,
negent autem Patrem et Filium in Personas esse distinctas, recte probat Theologia

ex priori concesso mediato discursu altero, a scholasticis vocato, quo tamen inter utramque sit fidei principium, et sit fides propter Deum, atque sic immediate est revelatum, sicut et revelatum quodammodo mediate quasi per discursum discursum credentis.

Conclusio 2da. Theologia non est habitus evidens, consequenter non est scientia, qualem describunt, et agnoscunt philosophi, ita Scotus q. 3. prologi q. et ad Laterali. Capreolus q. 1. art. 1 prologi. Durandus q. 2. Arimensis, Gabriel, Valentia q. 1. puncto 3. Vasquez disp. 4. c. 6. et 7. Et communis est sagis contra scholasticorum, imo et ipsius S. Thomae q. 14. de Verit., art. 9. ubi sic ait: quaecunque sciuntur, proprie et certa scientia, cognoscuntur per prima principia, quae per se praesto sunt intellectui; et in 3. dist. 33. q. 1. art. 2. q. 4. ait: sic est aliqua scientia, quae non habet evidentiam ex propria ratione cognita, sed est eiusdem speciei cum alia scientia, quae nec [illegible] scientia dicuntur. Probatur contra Conclusio 1o. In discursu Theologico, vel utraque, vel altera praemissa est obscura, et inevidens, ergo Conclusio ex eisdem deducta, est obscura, et inevidens, quia Conclusio sequitur semper debiliorem partem. 2. Si Conclusiones Theologicae forent evidentes, et scientificae, sicut aliae conclusiones [illegible] habere ex praemissis, etiam hoc ipso, quod propria credunt, et ita semper [illegible] Theologica Conclusio ex praemissis sine evidentia, alioqui propria convincerent conclusioni evidentiam, quam eo ipso non haberent. 3. Si Theologicae Conclusiones essent evidentes, possent ab illa a posteriori demonstrari, propria eaque ratione propria possent fieri evidentia.

Obj. Si Theologia non est proprie scientia, id evincere est, quod evidentia desit, sed hoc est falsum, ergo. Probatur minor. Sua principia Theologica

Fidei articulis concessis evidenter consequentiis. 4° Defensivus, quo fidem contra oppugnatores tuetur, eorumque argumentis ubi veritatem obruere volunt diluendo. 5° denique Deductivus, quo propositis aut aliquibus per se factis ad revelatas, vel in fidei revelatis contentis adhuc implicitas educit, et circa easdem disserit, et de his dubitabiliter quaerit, atque Theologia, et hoc proprie illam, aliud sub genere dicto, colligitur.

Notandum 3° Per quam propinquum, quo hic quaerit, utique scientia proprie dicta uti a Philosophis post Aristotelem sumitur; scilicet: ut habitus evidentia generata conclusionis per causam: ut ad quibus, hoc proprie quae propinque Theologia comparatur, seque de utrum Theologia hoc proprie dicta species vere sit vel scientia, sive subalternata illa sit, sive non?

Notandum 4° ipsam divinam, increatam Dei scientiam, et scientiam claram beatificam visionem Dei quae mysteria fidei clare intuetur, et Theologiam beatorum dici, ut S. Thomas a nostra Theologia ad Theologiam beatorum comparat ad subalternantem, ut quae hoc evidenter cognoscat principia nostrae Theologiae, ex quibus, tamquam ex suppositis scientia nostra, a se a. deducat credendis procedit, ut Musica supponit, et credit principia sibi ab Arithmetica tradita, et in eadem demonstrata quaerenda re infraspecta.

Conclusio prima Theologia nostra est Habitus Declarativus, Assertivus, Probativus, Defensivus et Deductivus. Et dicitur, et quibus superioribus Notabili jam indicata. probatur: Theologia jam declarat et explicat Mysteria Fidei, illa proponendo, Rom. 10. quomodo credent ei quem non audierunt? quomodo autem audient sine praedicante? Deinde indicat terminos, et ita ad distincte apprehendendas veritates quas articuli dictant: haec autem apprehensio distincta sub alteriore est Theologiae.

sed simul et ad assensum verè ijs praebendum, ubi faciunt certae
scientiae naturales circa suas conclusiones; et sicut illae sunt habitus
adhaesivi et enunciativi, ita et Theologia, quia eadem
Theologia et eius praxi patet Ecclesia et eius SS. DD. non solum appli-
cat, sed probat quoque et defendit sua propria, et aliorum etiam scientiarum
circa illa argumentationes, ea rationibus confirmando, roborando,
et defendendo. 4to dixi quod non praecipue Theologiae munus,
conclusiones immediatè non revelatas, ex articulis revelatis
bona consequentia deducit, v.g. damnata est Ecclesia contra
Monothelitas definitum est Christum habere non solum voluntatem increa-
tam, divinam, sed et creatam humanam; ista propositio: Christus
voluntatem humanam, non erat immediate revelata, saltem expresse
in S. Scriptura, nihilominus tamen poterat evidenter educi ex istis
in praemissis, quarum una de Fide, altera evidenter nota ratione
naturali est, videlicet: Omnis homo habet voluntatem humanam, Christus est homo,
ut ex Fide patet, ergo Christus habet voluntatem humanam.
Confirmatur. Theologia non ponitur sub prioribus 3 habitibus probatur: non sub
Declarativo, Probativo, et Defensivo, quia nullus alius habitus
declarat, probat, et defendit sua propria, sed supponit et contra
negantes propria non est disputandum. Non sub Adhaesivo, quia et haeretici
quoque sunt Theologi, ubi non Fidei, aut conclusionibus tamen deductis
assentiuntur. Deinde dixi sub habitu deductivo, non cum ago cum
Ethnico de rebus Fidei illum convertendo, vel cum haeretico contra
Fidem repellendo, verè ago Theologum, non tamen tunc deducere
possum conclusiones ex Fidei Articulis, cum ipse nullos admittat.

logica habet evidentiam ex ipsis ex praemissis evidentib. Quidquid
quod Deus revelat, est verum, sed authenticas scripturas et ipsa
theol. continentur, Deus revelat, ergo. Maior est evidens, ut patet sensate.
prob. min. ex evidentib. effectibus: nam si ex praescripto revelata
doctrina instituatur respublica et Principes vivant evidenter con[illegible]
[illegible], tunc Respublicae habent eam perfectionem, tunc principes eam Christia[n]
[illegible], quae solius Dei donum est, [illegible]. De Deo facit Deum
[illegible] theologia, ut sit Sapiens, infinitus, [illegible] Angelis, homi[ni]
et alijs Creaturis, [illegible] dependent, ergo est habitus evidens.
R. concedendo syll. Neg. min. Ad cuius probat. data maiore illius
syll. in exemplum adducti, quidquid Deus revelavit, nego min. ad
prob. dico esse illos ostendere solum evidentiam minoris credibi[li]
[litatem], non autem veritatem. ad Confirm. dico ijs veritates illas, quae de
Deo demonstrat, quaedam posse considerari, quatenus colliguntur ex
principijs evidentib. et hae spectant ad Theologiam naturalem, vel quatenus colliguntur
ex principijs revelatis, et obscuris, et hac ratione spectant ad nostram theo-
logiam. Dico 2do utrumque spectare ad Theologiam scholasticam, et pro theo-
[logia] in primo genere continentur, quae per rationem naturalem demonstrari possunt,
et de his Theologia [illegible] evidens, at in 2do genere continentur, quae
ratione naturali demonstrari possunt, et de his agit Theologia [illegible],
[illegible] et [illegible] conducunt ad maiorem illustrationem eorum, quae Theologia
per se considerat. Et hac de Conclusione —
Colliges ijs improbabilem esse opinionem Henrici Gandavensis in
summa theol. art. 7. q. 2. quodlibetica. 9. q. 2. autumantis, peculiari[bus]
bus theologis Ecclesiae praecaribus conceri a Deo quoddam lumen medium

inter lumen Fidei et gloriae, quae lumina propria Theologiae clare respiciant, et consequenter evidentiam et nobilitatem verae Theol. adeoque verae et propriae dictae scientiae habeant. Sed hoc à Scoto 2o. in 3. dist. dist. 24. et Durando ibidem 2. adversatur S. Aug. ep. epla 85, quod nunc in hac vita perfi ciamur per speculum, et in aenigmate, quod videbimus, ubi attendit ad ipsa Apli 1. Corinth. 13. Scientia Ergo de Deo, et Fidei inevidens sicut et ipsa Fides est obscura, quia ejus objectum cognoscimus sub lumine Fidei eodemque nunc per speculum Argumenta Haereticorum solvuntur, si 2o. advertantur, quod 1o. Theologia cum sit de collatione vocari intelligentia, certamque scientiam, tum quod Theologia ... ... connexa cum Fide, tum quod ob frequentiores fi ... ... plerumque fidem augeat, et defendat. Quando Fidem ... Haereticorum calumniis sufficienter vindicari, sed quod rectissime fieri potest, convenit, ac debet, quorum Argumenta solvuntur, deinde evidenter probantur mysteria Fidei ... recteque ... ... credi posse, ... eorum ... repugnare, aut recte dari, aut ... ... admittunt, de ... infra plura ...

Colliges 2o., et improbabilem esse opinionem Caietani, Zumel, et Dominici, Bannes etc., quod dicant Theologiam per se spectatam esse veram et ... ... quidem patere in beatis, at vero in viatoribus, et ... ... Nam licet ... in ... posset ... ... habitum Theol. ... veramque esse, attamen in ... ipsa, ipsorum habitu Theol. ... ... Theologia, quae ... dependet, intrinsece et per se dependet ... ... inevidentibus, et consequenter intrinsece et ... ... quae cum ... pugnat notitia beatorum, quando propria et ...

evidentiâ verâ, q scia utq ipe deinde à vera Theologia confir. q Theologia in se, et prout in nobis e, unq idem habitus esset ipse, unq idem est evidens, et inevidens, adeoq, si affirmaret illum ne posset distinctive, et si affirmaret, q tn̄ evidentia impossibile d. mia valent. etc.

Conclus. 3a. Asse Theologia proprie Scia dici, contra ta cum s. Thoma Art. 2. et seq. solet scia dici, prima ps potest ex Concl. 2. et confir. qa Scia d'q proprie illud dista a fide et opinione, q ab illum distinctione efficere, et d. ab eo, q in assensu immobili, et certo, qui clare et evidens, qualis assensus Theol. n e: et sane cui solemni usu facto constare videtur Scia proprie dictam d. pro carere evidentia, qa et probr ps ex illo Apli j. Corinth. 13: alij vero datur Scia, et Theologia interpretatur S. Augustinus de Trinit. c. ij. et alij eodem exponunt illud j. Corinth. 13: siue Scia destruetur, eodemq modo vocatur S. Hieronymus in Epla ad Paulinu. Probr 2. Theologia convenit certissima, et proin Scia nomine digna, conveniens illi S. Augus. Epla j12. qa Scriptura dicitur scita, et visa, qa certo creduntur. Sane latius n alia de Cha in Scia videtur requirere evidentia, qud ut notitia certa, firmaque sit. Probr 3. Theologia est modum procedendi similem Scia, sil. ratiocinandi ex principijs illatas Conclusiones p Syllogis.

Nec refert, quod Theologia versatur circa singularia, aut contingentia, quae a Scia excluduntur, nam singularia, etsi in se spectata contingentia sint, adeoq probabilia obtinent Scia humana, excipientis

oriunda infallibilitas, et certitudine in obo, tn ut singula
nia sobit Scia et testificari divino, p necessaria, et evidenti
habilia oba Scia Theologica, potissimum innitentis Scia, et
revelatione divina.

Obr contra priorem ptem Ruij Conclusionis praecipue Autoritas
S. Thomæ, sed h. tit q. 14. de Veritate, quem nobis adversarii
obdunt Yunnel, et Bannes; S. Thomæ ratio, Sciam inferiorem
posse hre principia proxima, ignota quidem in illa inferiori Scia,
attamen nota in Scia superiori, ut est videri in Scia subalternata et
subalternante, sic v.g. Musica et perspectiva sua principia suppo-
nunt et credunt ia in Geometria et Arithmetica demonstrantur.

R. S. Thomam recte exponi de Scia improprie, minusque stricte
sumpta, idque patere Art. 9 de Veritate in quo expresse fatetur
Sciam proprie acceptam referre, seu resolvere conclusionem in prima
principia quæ illius sunt propria. Ad Confir. dr. D. Thomam illa
tre tn probare velle, sicut revera tn probare pt, habitum
subalternatum procedentem ex principiis, in subalternante demon-
stratis, et in subalternata creditis, esseque dici Sciam (Thomas
dubie late et improprie, siquidem subalternata sic credit a sit.)
[illegible] principiis a subalternante acceptis, quo non est theologia [illegible]
Scia, [illegible] principia derivata [illegible] perfectissima Scia Dei theologia
principia revelata. Pro qua responsione melius intelligenda

Adverte dupliciter posse inferiorem habitum a superiori sua principia ac-
cipere; sic illa, ut habitus superior et inferior non sint in eodem
subjecto, sed in alio superior, et in alio inferior, v.g. Petrus sit Arithmeticus

habet, proptie ista evidenter cognita in Musico et Arithmetica fuerit:
Pauli vero sit Musicus, nec habeat illa propria evidenter cognita,
sed credat soli Petro scienti; atqui in hoc casu non poterit Musicam
in Paulo esse Scia, ut quae procedat tunc ex propositionibus creditis fide
humana. Resp. potest ita fieri, sed propria inferior habitus a superiori,
et utrumque sit in eodem subjecto. v.g. si idem Paulus sit Musicus et Arithmeticus,
et tunc inferior habitus erit vera quaedam Scia, cum possit resolvi in prima
propria evidenter cognita sed hoc non nec a S. Thoma comparata est Theo-
logia Scia Beatorum, neque ei comparari potest, ut patet modo, consequenter juxta
S. Thomam, et ipsam rei veritatem, theologia Scia esse nequit, nisi improprie,
ut Musica in priori casu non est proprie et stricte Scia.

Conclusio 4ta. Theologia non est subalternata proprie loquendo Scia Dei
et Beatorum, ita Scotus q. 3. Prolog. ly. q. latera, Durandus
q. 7. Bannes hic dub. 4. Valentia disp. 6. p. c. 2. q. Rivera et.
dixit, et certe Bannes ait S. Thomam nunquam asseruisse theologiam
esse proprie subalternatam, ergo contra Cajetanum. Probatur Conclusio
tum ex aliis conditionibus ad subalternatam requisitis quas Theol. deficit,
tum ex hoc: Scia subalternata, et subalternans non potest esse de iisdem
veritatibus. sed Theologica veritates omnino eaedem sunt cum veritatibus Scia
beatifica, ergo. Major patet inductione, juxta illud Axioma: ubi incipit
subalternata, ibi desinit subalternans.

Resp. ibidem auctoritas S. Thomae in priori objectione informata.
Resp. S. D. et a. non improprie et quadam similitudinaria sub-
alternatione loqui, quae ostendit similitudinem, et convenientiam in hoc est: sicut
subalternatus artifex, tum ratiocinatur ex principiis à se creditis, et à sub-

alteratio cognitio est potentia quia non derivata ex superiori
scientia eundem cognoscente illa potius ita Theologus est potentia
credita, et derivata ex scientia Dei, et Beatorum,
Christi prophetarum, et Angelorum, qui etiam ipsi plurima nobis tradide-
runt et revelarunt, et propter hanc similitudinem, et si quae sunt
alia, dici potest Theologia scientia beatorum subalternata improprie.

Quaeritur qualis nam habitus sit si non scientia?

Resp. 1o non habitus fidei dicta est in se neque illius valet, hic
habitus conclusionum est habitus proprius, aliter dicendum hi habitus esse se-
parati, q. dein Theologia sunt nisi quod habitus discursivus, Fidei
Scientiam, tollen quoad illa sua immediate et in se revelavit.

Resp. 2o Non oportere esse unum ex habitibus Metaphysicis ab Aristotele
assignatis, si quidem Aristoteles nil cognovit de nobilissima veritate, cuius
summam sublimitatem habet ex sola testificatione divina.

Resp. 3o Theologiam posse dici habitum evidentem, certum acquisitum per
discursum, si quidem revera talis est, ac proinde talis potest dici. Signa-
te dico (acquisitum, et naturalem) nam licet infundatur a Deo, tamen eam
Molina disp. 2. existimavit esse supernaturalem quoad substantiam, quam sen-
tentiam probabilem censeat, nolet amplectatur, quia dicit habitus ille
esse supernaturalis quoad substantiam, cuius obiectum formale quod, et quo
formale est supernaturale, sed Theologia respicit obiectum supernaturale et
quem sub motivo revelationis supernaturalis. Confirmatur ex discursu
S. Thom. q. 12 de Verit. ubi probat prophetiam non esse cogni-
tionem naturalem, quia naturales cognitiones eas esse, quae quasi solum
seorsim singulas homo potest invenire per se, et ex luminibus illius a-
gentis absque speciali concursu ja facta, sed ad notitiam Theologicam

prædicto m̃ó sumptam, et consequr ad habitum Theologicum requiri
n͠ō pōt hō͠, solū naale lumen illius pertingere, nisi elevetur et perficiatur
à speciali concursu luminis supernaalis .p. fidei et hoc ipsum consequenr
et docet de Assensu, seu actu theologico simpliciter Vesto. Molina cit.
eum itidem esse supernaalem quoad substantiam, tum qa habitus et actus sunt ejusdem
ordinis, et si aliquando est supernaalis erit utrq, tum qa, ut actus sit
sub substantia supernaalis, necesse est, ut omnes causæ, q ad illius productionem
necessaria sunt, sint itidem supernaales, sed talis est, si aliqua supernaalis cum
alia naali concurrat. Dixi notanter (. Theologiam naturalem esse quoad
substantiam.) nam saltem quodammodo naalem esse, unde patet, quod theo,
logicus habitus non infundatur, sed per frequentatos discursus theologicos
generetur, atque, ac quis habitus, acquisitus simpliciter naalis. Hoc igitur
videtur velle, q aiunt theologiam medium locum occupare inter acquisitos
naales, et infusos supernaales habitus, nam cum illis convenit in eo, q
itidem sit habitus acquisitus, cum sit n.. q sit supernaalis, rursus cum naalib.
convenit, quoad habeat roborem potiæ sumptum neque actuum, q non supponit
necessario ab illis, sed producitur ab illis, nec est dat illius simpliciter potentiam, sicut
dant infusi, sed solum confert facultatem, et inclinationem ad actus similes
iis à quibus est productus. Cum infusis a. convenit in eo, q non supponat
in sua potentia activa, completus ut habitus naalis acquisitus; nam lumen illius
non sufficit per se adæquate ad Assensum supernorum theologiæ, sed prae,
terea requirit lumen supernaale fidei, in eo u. differt ab infusis, q theo,
logica saltem incompletam, activam potentiam sui producens, q ad
haec etiam à lumine fidei, habitum producat, cum infusi habitus nullo

proxy ale activa potia, s[ed] tu passiva in dia desiderent.

Obi. 3[o] Ois habitus supnalis quoad substia, e per se infusus, et e contra ois habitus acquisitus e nalis, et econtra, ut patet inductione, cu nullu exemplu contrariu extra istud, de quo controvertit, poit assignari, s[ed] Theologia est habitus acquisitus nalis.

R. Neg. Maior: ad prob. dico p[rimo]: n[on] ee tal[em] certam inductionem, nec semper, et infallibiliter reciprocari, hoc ee supnale substa, et p. se infusum habitum, nam v.g. scia Angelica et spes obiectiva naturalis sunt illis p. se infusa, cu utique illas Angeli acquirere suo studio n[on] poiat acquirere, cu tn sint ordinis nalis, cu nec proportionem sui naalis Angeli excedat, pinde ac scia, ac spes intelligibiles sunt naturales proportionata, s[ed] n[on] reciprocatur supra habitus supnalis cu p. se infusis, contingere s[ed] p. se infusum aliquid esse nale, ut imprimis habile et aliqd acquisitu poe ee supnale. Dico 2[o] dicimus q[uod] dat aliud exemplu de habitu acquisito et supnali, q[uod] de Theologia id tamen n[on] evertit nram sentiam probabilitem s[ed] n[on] idcirco hanc solu supra dixim[us] ne nerum habeamus alios habitus supnales et acquisitos tn quia in sola Theologia reperit hoc peculiaris sufficiens ratio, n[on] in aliis, ut s[ed] acquisita sit, et supnalis; nam respectu aliorum habituum acquisitorum tn poia vitalis viz activa completa in pot. ad eos producendos, et proinde tn sunt ordinis nalis quoad potentiam, et modum, respectu aliorum vero supnalium potia nulla proportionem viam activam, sive completam, nec incompletam, s[ed] solu passiva tantum, et ideo tn sunt ordinis supernalis quoad substia, et modum producendi eos, respectu Theologiae tn potia intellectiva dicitur activa, proportionem completam, s[ed] tn incompletam, ut s[ed] adiuvetur a lumine fidei.

pot ille eā producere, cū licet in supernali sit in substantiâ, recte
loe dicetr accepta ꝓ proximo suo physicè producta, sicut actꝰ
à potia vitali elevaté fidei elevata elicitꝰ dr physicè ab illa
productus, licet sit in substantia supernāli.

Quæstio tertia.

Utrum Theologia sit una Scientia?

Nota jō cū hic et in sequent: Theologia scia dr, vocabul: Scia
nō accipiendū juxta ordinat. 3. ꝗ præcedentis, sc. large.
Nota 2do. Theologiā in proposito triplicr spectari posse, jō ut abstra
hit à Deo, et beatorū seu de hac confectꝰ ex dictis ǂ ut ē una, cū hoc
sit evidens, illa inevidens. 2do, ut pro habitu declarativo, Theo
habitus fructꝰ ꝓ juxta conclusionē 1. ꝗ præcedentis, et sic in sua
tota latitudine est ūā et una, vid: ꝓ assensionis propositi utilꝰ vꝗ
Regis probabilis aut et certis ex illa habitꝰ assentiendi
Pagani. 3io prout sunt pro habitu deductiv conclusionum
procedentium sive ex propositis probabilib: sive certis, et sic pō habitꝰ
hic naturalis sit certꝰ, ūltꝰ opinativus. 4o prout sunt pro habit
deductivus earum conclusionum, quæ ex solis propositis revelatis ꝑ evidentr
connexiā colliguntur ita ut utraq. præmissa sit de fide. 5o denq. ut sunt
pro habitu deductivo conclusionum procedentium ex una præmissa reve
lata, et altera naturaliter evidenti, et, his tot ꝓ nostrum modis spectatꝰ Theo
logia, cū quæritꝰ an sit una Scia. His positis sit
Conclusio 1a Theologia 4to et 5o sumpta est una spē infima Scia. Est cōis ferè
Theologorum, cū S. Thom. h. Ratio: jō Theologia, quia q tractat, considerat

sub una specifica ratione formali sub medio propio proximo formali; quod
est divina revelatio, ut infra q. 2. patebit, sic specifica unitas sumitur
ex unitate rationis formalis sub qua scientia sua obiecta considerat.
Prob. 2º omnia quae in Theologia tractantur, habent ordinem ad unum subiectum attri-
butionis, licet non ad unum praedicationis, ut patet, nec omnia Theologia
potest de Deo praedicari, sed ea considerando sub respectu ad ipsum, tamquam
ad Creatorem, finem, Salvatorem. Prob. 3º ratione S. Thomae h. a. 2.
Theologia est scientia divina suprema, quae est una, nam quae in inferioribus
sparguntur, colliguntur et uniuntur in superioribus ut patet in obiectis sensuum
externorum, quae cum pertineant ad diversas potentias, unica tamen percipiuntur ab unico
sensu interiori communi, et tamen sensibilia quam intelligibilia ab uno intellectu,
sic Theologia est habitus supremus, qui licet unus sit, potest tamen omnia obiecta
attingere sub aliqua ratione communi. Prob. 4º ibidem ex D. Tho. Theologia
est quaedam quasi impressio et participatio divinae scientiae, quae sicut illa
una est, ita et ista erit; nec refert quod et aliae quaecumque scientiae
sint quaedam participationes divinae scientiae, tum quia Theologia est propri-
oris altioris ordinis, tum quia aliae scientiae non supponunt revelationem
et intrinsece scientiam Dei, ut Theologia supponit Deum nosse ea
quae revelat.

Conclusio 3a. Theologia est stricte accepta, probabilius est una
cum fide cum Theologia stricte sumpta; ita Christoph. Gillius tract.
6. c. 4. n. 15. Vasq. d. 7. n. 10. Probatur quia ex coniunctione
alterius praemissae naturalis evidentis cum altera revelata impeditur
quin illa praemissa evidens, ne inferat conclus. scientificam, aut e-
videntem, interim tamen traditur ab altera supernaturali tamquam potentiori
ad inferendam concl. inevidentem et Theologicam; ex quo fit ut
iste habitus Theologicus aut effectus, sit idem specie cum altero, quod ex

utraq revelata procedit; nam in utraq illud assentitur formaliter propter unam eandem rationem formalem ultimam, scil. propter divinam revelationem quae in altero quidem syllogismo apparet in ambabus praemissis, in altero tamen in una, et tunc praemissa naturalis est quidam volunt. Medium proprie stricte medium [illegible] illum ad assensum Theologicum, sed tamen est ipsa potentia applicandi propositionem revelatam, et coniungendi Conclusionem; vel quidem stricte medium, sed tantum est aliquod principium superioris ordinis, a quo traducitur ad constitutionem unius integri medii retinentis eandem rationem formalem, ex vi principii trahentis, nam tunc praecipue dependet principia scientiae, cum constituunt medium adaequatum [illegible] tamen ad conspectum principii superioris ordinis.

Obiicies 3o. Theologia est una [illegible] scientia, [illegible] ideo est, quia illius medium, seu ratio sub qua, est revelatio divina, [illegible] conclusionibus est eadem, sed revelatio non est ratio sub qua Theologiae, nam ratio formalis sub qua debet esse aliquid intrinsecum obiecto, sed revelatio non tale quid est, existens in ipsis rebus revelatis.

Resp. Con. seq. Maioris, Neg. min. ad cuius prob. dico, sufficere ad rationem formalem sub qua, quod principia et Conclusiones Theologicae suam formalitatem ab ipsa habeant, etsi illa non inhaereat principiis et Conclusionibus adeoque rebus ipsis, quae sub ea cognoscuntur, sed ipsis illarum tamen extrinseca denominatio sit; nam nec lumen inhaeret coloribus, quamvis per lumen videntur.

Obiicies 4o. Si Deus alicui revelaret scientiam [illegible] et Mathematicas (ut Adamo revelatas verisimile est) non ideo scientia ista mathematica

tica et Physica iur. sed cent. dist. et etsi Theologia reve-
lata sistat de rebus theologicis poterunt esse dist. Scia.
Resp. Scias naturales [illegible] modis posse diminutis principiis et revelari,
1° quidem si hoc sit infundantur acribus superiorum, exemplis clare
deducuntur Conclusiones, et sic erunt in eo homine dist. Scias, modo
diminutione verum et superiorum. 2° modo, si infundantur hoc [illegible]
cognitio rerum, [illegible] sola revelantis authoritate et sic non
erunt dist. Scia, sed dna fides de talibus rebus, aut si propria illius
Scia tm credantur, caetera ducantur per bonam consequentiam,
Scia improprie dicta est Theologica erit.
Obr 3° Deus in revelatione Theolog. est inter Doctoris, sed absque
vero Doctore, possumus nullas Scias discere et Scia de rebus
Theologicae dist. per eos, consequens cum Theologia nos dist.
tractat, et saltem non est nisi plures.
Resp. eodem fere modo, quo ad 2um. Nam si discipulus assentitur Doctri-
nae Magistri per rationes petitas ex ipsis rerum principiis, tunc nil
vetat, quin ab eodem plures Scias recipiat; si autem assentiatur
ob solam D. authoritatem tunc non nullas Scias, sed nec unam quidem
discet.
Obr 4. Quando altera praemissa est revelata, sed naturalis evidens,
tunc non est seq. Conclus. Theologica eiusdem spei cum Conclus. deduc-
cta ex utraque revelata, et sic Theologia [illegible] sepbara [illegible],
[illegible] maior: quia tunc prior illa Conclusio est naturalis, [illegible]
[illegible] sequitur potentiam debiliorem, altera supernaturalis, sed haec non potest esse eius-
dem spei. Et C.
Resp. Negt Maior: ad cuius Prob. patet Responsio ex Conclusione 2. ubi
dictum, Naturam illam trahi a fortiori: ad eorum probationem, quod

Conclusio quoad evidentiam aut inevidentiam certitudinem
aut incertitudinem sequatur debiliorem partem praemissarum per se loquen-
do, quoad alia vero, praesertim quoad eius realitatis aut super-
naturalitatis (sub quo discrimine versatur nunc quaestio) hoc non est necesse,
quia causa supernaturalis ——— ex suo dominatu concausae naturali et tra-
hit effectum ad suum ordinem, sicut aperte patet in actu super-
naturali charitatis ad quem eliciendum concurrunt ex causa super-
naturalis habitus, tanquam fortior et potior naturalis voluntas debilior: interim
tamen non sequitur actus elicitus partem debiliorem ut sit naturalis sed fortio-
rem ut sit supernaturalis.

Obiicies 2do cum Durando. Si eo quo assentimur propter revelationem divinam
habitus quoad motivum formale spectat ad eandem speciem cum habitu fidei,
ita habitus quo assentimur propter demonstrationem naturalem, pertinere deberet ad
scientiam, consequens videtur esse [illegible], ergo [illegible] sequitur.

Resp. negando sequelam. Ratio disparitatis est, quia revelatio divina sub lumine fidei
quae habitus principium respectu applicatur ad assensum conclusionis theo-
logicae, et adeo specificat eundem semper ratione, nam ipsum ibi
ad [illegible] penetrare terminorum (ex quibus constat dictus articulus) [illegible]
per auctoritatem divinam semper manet eadem in omnibus articulis revelatis,
[illegible] ad assensum omnium conclusionum cuiuscunque materiae, demonstratio
autem naturalis [illegible] modo [illegible] [illegible], ubi variatur [illegible]
[illegible] variare propria sua media in hac vel illa demonstratione [illegible]
[illegible], in quibus necesse est [illegible] penetrare ipsos eorundem terminos, specie
diversos, [illegible] quarum penetrationem assensus [illegible] conclusionibus, et ideo
non est mirum si [illegible] species demonstrationes [illegible] idem habitus requirant.

Quæstio 4ta.

Utrum Theologia sit simul practica, et speculativa?

Nota ex Philosophia scientiam speculativam esse, cujus finis intrinsecus est cognitio, seu contemplatio; practicam, cujus finis intrinsecus est praxis, seu operatio intranens: illius objectum est ex natura sua non operabile, hujus vero ex natura sua operabile.

Conclusio prima Theologia partim speculativa partim practica est, ita communiter cum S. Thoma, Caietano, Bannez, Amicus hic.

Prima pars probatur primo: Theologia tractat de Deo, Angelis, caeterisque rebus, quarum potentia non est in nobis. Respondeo. Speculatio harum nempe pertinet ad scientiam, sive non ad aliam quam ad Theologiam sub medio revelationis, ergo. Probatur 2. Propria Theologia speculativa sunt v. g. In divinis esse 3 personas relativas, ergo et Conclusiones speculativae v. g. esse quatuor relationes, quarum tres Personas constituunt et dignitatem. Probatur 3tio Theologia est quaedam participatio divinae scientiae, ergo cum scientia Dei sit speculativa, et Theologia speculativa erit.

2a pars probatur: In Theologia sunt assensus et notitiae practicae, ergo est practica: Antecedens patet partim ex principiis practicis, ex quibus colliguntur practicae conclusiones v. g. Adulteri regnum Dei non possidebunt, ergo Adulterium est peccatum. Partim probatur hac ratione: Illa notitia est practica, quae proxime, formaliter versatur circa praxim, seu circa rem operabilem modo operabili, dirigendo nimirum et per certas regulas modum operandi ostendendo illi, in quo notitia practica est, atque hinc,

modi notitiae directricis potius quam executivae in exercendis
ipsarum operib. plurima sunt in Theologia, ut v.g. cernere est in directis
ne operandi quo ultimus finis obtinetur.

Conclusio 2. Theol. est magis speculativa quam practica. ita cum
S. Thoma, Caiet. Valent. q. 1. p. 1. 3. parte 3. Vasq. d. 5. c. 6.
Ratio est, quia finis intrinsecus et proprius Theologiae est actus elicitus ab
ipsa Theologia circa suum obiectum, qui quidem actus praecipuus est iuxta
S. Thomam cognitio speculativa de Deo, et divinis, ut diversa ex
revelatis habita, nimirum a Scriptura actus est cognitio practica de actib.
humanis; deinde obiectum, ad quod omnia referuntur, est Deus, qui est saltem
omnino speculabile. Nec refert, quod obiicit Ariminensis in prol.
art. 4. et Richardus q. 4 quod Theologia plura contineat practica, quam
speculativa, et ideo Theologia potius videri esse practicam, nam quamvis
nonnulli concedant antecedens, alii tamen id negant, sed ut ut est, denomi-
natio non est facienda a multitudine rerum, sed ab earundem nobilitate et perfectione
sub potissimum ac obiecto attributionis.

Obi. 1o. Unus idemque habitus non potest esse practicus et speculativus,
ut docet Arist. 6. Metaph. sec. 1. practicum et speculativum sunt
differentiae essentiales diversarum scientiarum, sed Theologia, ut dicimus, est unus specie habitus, ergo.
R. 1o. Ariminensis, Gabriel, Molina h. Maior, et alii cum Theo-
logia, ut et alias Scientias, non esse unum habitum in genere qualitatis, sed
unum ordinatione, et subordinatione ad terminatum obiectum, ac proinde
certos aliquos habitus partiales Theologiae ita esse speculativos,
ut non sint practici, vicissim aliquos ita esse certos practicos, ut non
sint speculativi, ac fere, modo, quo domus respectu diversarum partium com-
ponentium ita dici intelligens, vel subiectis [illegible] physicis, ut tr.

neutra est aliarum duarum, eo quod proprie et utraque sortiatur.

Sed haec responsio non placet, quia saltem in Scoti sententia habitus illos essentiales numericos non esse utriusque eiusdem speciei, ac consequenter nec Theologia foret una specie.

R. 3º cum S. Thoma, vasquez, Valent. etc. sive Theologia sit una simplex qualitas, sive plures entitates eiusdem speciei et numero distinctae, esse tamen speculativam, et practicam sub diversa ratione: quare ad argumentum [illegible] nego [illegible] et eius prob. nec enim speculativum et practicum sunt differentiae essentiales dividentes scientiam et habitum intellectus in genere, sed solum sunt accidentales, ita ut in sua accidentalitate practica aut speculativa scientia nominetur: licet a nobis [illegible] ex his accidentalibus aliquando liceat differentiam scientiarum colligere essentialem quando plures [illegible] sunt veluti cum. 2. 6. [illegible] aliquis scientiis [illegible] practicis, aut aliis speculativis, tunc [illegible] colligimus illa [illegible] posse [illegible] debitum esse [illegible] et quando differentiae recte colligi differentiam essentialem, at [illegible] in Theologia non [illegible] sufficientes indicium talis differentiae, quare cum tales vocat speculativum et practicum differentias essentiales scientiarum, est illigendum de scientiis naturalibus pure speculativis, vel pure practicis, eo modo quo explicatum est.

R. 4º [illegible] habitum speculativum et practicum sint essentiales differentiae in habitibus naturalibus, non tamen sunt in supernaturalibus, ut patet in fide et lumine gloriae, nec non in ipsa Theologia [illegible] utraque cum sit specie et numero una, tamen est practica et speculativa, ut [illegible] supponunt; quomodo autem hoc fiat diversimode explicant. Aliqui [illegible] Theologiam eminenter practicam et speculativam, [illegible]

neutrum: alij vero actus cum utrumque et [illegible] [illegible] eadem [illegible] eminenter
sub et formaliter practica et speculativa est. Pro quo illustrando
[illegible] cum [illegible] practicum ac speculativum [illegible] ac alia
non nomina perfectiones [illegible] [illegible] possunt, quae sub adaequata [illegible] ratione
perfectiones prout adhuc sunt continentur cum [illegible] sunt imperfecti-
onibus vel oppositionibus repugnantijs, [illegible] inferioris
ordinis, [illegible] sub hac ratione practicum et speculativum [illegible] formaliter
sed in theologia, aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ratione formaliter opposita [illegible] nihilominus [illegible] ratione eminenter
sed in theologia, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solas perfectiones
quas practicum et speculativum in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] imperfectiones [illegible] repugnantias [illegible] formaliter continentur
sub adaequata [illegible] ratione; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] eminenter [illegible] gradum [illegible] [illegible] et [illegible], [illegible]
adaequata [illegible], et adhuc [illegible] [illegible] cum imperfectionibus et oppositionibus
[illegible] [illegible] ratione [illegible] in [illegible] [illegible] solas per-
fectiones [illegible]. [illegible] [illegible] practicum et speculativum [illegible]
inadaequata ratione [illegible] abstrahendum, [illegible] considerantur [illegible] perfectiones
[illegible] [illegible] imperfectionibus et oppositionibus [illegible] [illegible]
practicum et speculativum et [illegible] theologia [illegible] [illegible]
perfectiones [illegible] imperfectionibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
formaliter continet gradus [illegible] et [illegible] [illegible] sub abstractione ab
[illegible] et [illegible] [illegible] conceptus adaequatos [illegible] eadem [illegible] theologico:
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perfectiones
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quoniam

includunt difficiles proprias, quas repugnat coalescere in una ratione, et Deo adequatè facti in Deo, et tamen animadverti pro sua perfectione non sunt. Atque tamen conceptu inadequato, qui spectantur ut praecisè per facultatem finitam intelliguntur et exclusi conclusio vitiae perfectionum, quae in creaturis sunt annexas requirunt et formaliter et habere in Deo.

Obiicies 2º cum Scoto q. 4. Omnis notitia de Deo habita apta est producere amorem Dei, diligendum conforme rectae rationi, consequenter omnis erit practica.

R. Respondeo non satis esse quomodocunque veniat in amorem Dei ex aliqua scientia ut sit practica, alioquin et physica et metaphysica essent practicae, requiritur ad notitiam ipsam practicam ut ipsa sit regula operandi, et formaliter dirigat operantem, doceatque actionem de opere faciendo.

C. Obiicies 3º Denominatio practicum et speculativum est sumenda ex fine praecipuo, qui in Theologia est cognitio speculativa, ergo Theologia tota est speculativa. Confirmatur. quidquid in Theologia practicum est, de secundario obiecto est, et refertur ad obiectum primarium quod totum est speculabile.

R. Habitus dicitur practicus ex proprio actu practico, quod licet, etiam potentia ad altiorem finem speculativum referatur. Ad Confirmationem. Licet ea probari Theologiam non esse eo modo practicam quo aliae scientiae practicae sunt, et circa obiectum primarium operabile versantur, attamen non probari Theologiam nullo modo esse practicam.

Quaestio 5ta.

Utrum Theologia sit dignior alijs Scientijs?

Nota 1º dignitatem alicuius scientiae generaliter sumi à duobus, videlicet:

ab obo, et certitudine, certitudo a Theologia cum certitudine
aliorum habituum varie comparari potest. 1º ut loquamur de Theol.
ut dicit assensus nixus præmissis fide acceptis creditis, et hoc modo
assensu ipse nec proprie est Theologia, nec certior assensu aut habitu
naturali scientiarum evidentium, quæ cum nec fides humana sit illis certior,
qua tamen nititur ipse assensus. 2º ut loquamur de Theol. proprie
dicta, eamque comparemus cum Theol. Beatorum, aut infusa Christi, et
necessario est certior, quia eandem Theol. Beatorum radicem certi
tudinis habet, et insuper addit evidentiam, quæ illam magis obfirmat. 3º
ut comparemus eam cum evidenti habitu naturali primorum principiorum. 4º ut com
paremus eam cum solo habitu scientiarum naturalium. Ipsa ubi? ut fiat com
paratio Theologiæ cum ipsa fide Theologica, et de 3 posterioribus
procedit quæstio.

Nota 2º. Duplicem fere statui certitudinem ab Theologis respectu illius
humani, 1ª est certitudo objecti, seu obiectiva, seu ipse objecti idea sic vocatur
est quod certitudo formalis sit in ipso objecto. Hoc per posterius est necessitatem certi
tudinis est ab ipso objecto sicut forma spectata quasi a sua causa
originatur certitudo videlicet, eo quod obiectum in se ipso absolute vel fallere prout
subest divinæ veracitati, sit tale, et tam necessarium, et immutabile, et fallere
illum est pot. quoad agnitionem et iudicium, quam illius de illo habet, et hæc dicitur cer
titudo infallibilitatis scil. denominativa, quæ ab obiecto, cuius a mensura sua
pendet. Certitudo enim quam sicut obiectum est vocatur denominativa verum, quia
est causa et mensura veritatis istius quæ formaliter est in illa. 2ª est Certitudo subi
subiectiva seu ex parte subiecti, quam vel est aliud, quam firma et constans
adhæsio intellectus ad obiectum cognitum, excludens omnem dubitationem

Nec de Certitudine Adhaesionis, quae de Certitudine in gradu loqui
6. Eth. c. 3. et aliqui vocant illud ex plenitudine quoniam adhae-
re suis erroribus, quam aliqui illis suis veritatibus. 3tia de Certitu-
do notitiae, in qua, quae ipsius est certus et de obiecto, et ad illud cer-
titudinem acquirit promptius, judicium infallibile ac certum, hic notabi-
lis videntur excessus praestantia obiecti Theologiae, tum sua propria Certitudinis.

Conclusio 1a Theologia ratione obiecti praestantissima est prae omnibus aliis
scientiis realibus et habitibus principiorum et absolute dignior, ita S. Thom.
1. p. q. 1. art. 5. Ant. patet ex suas sequenti. Sequela probatur quia nunquam
Philosophus 6 Meth. text. 2. Dignitas scientiae ex obiecto est, ex praestan-
tissimo igitur obiecto, erit praestantissima dignitas, obiectum certe illud nobi-
de potentia divina c. 1. et ipsa cognitione divinam, ex altissima
rerum profert exactissime cognitioni rerum omnium.

Conclusio 2a. Theologiae habitus aut assensus in genere habitu est
superiorum, probatur: 1o Theologici assensus certitudo ex se desumitur
potest aliquo superiori fidei revelato, et hoc quidem est certius superiori
realibus et scientificis quod quidem nunquam est veri, ut illud infallibile
quod Deus, summa regula veritatis, revelat, quam quod ratio naturalis ex
terminorum penetratione dictat. 2o Ex evidentia naturali consequentiae
ad esse certissimum sit superiori fidei, sed de conclusione est certificata,
prius illud quam cognoscit illud ex tali superiori evidentia seq. et hoc certi-
tudo bonae consequentiae, quae sit infallibilis, sed et certior quam infallibi-
litas superiorum principiorum, ergo ex habitu superiorum certior sit
habitu scientiae naturalis, atque certitudo primorum superiorum pertinet ad
hunc habitum superiorum, certitudo autem bonae consequentiae ad habitum
scientiae naturalis.

Conclusio 3ª Theologicus assensus, sive ex utraque, sive ex altera tantum de fide, et naturali evidenti altera praecedat et simpliciter certior omni suo naturali; certitudine quidem infallibilitatis obiecti et certitudine medii; certitudine autem adhaesionis videtur sequi quod cedere scientiis naturalibus; prima et 2ª pars probatur: Ille assensus est habitus est certitudine obiecti et medii certior, qui certis principiis procedit ex principiis, majori ratione causa sicut fit in proposito. Ergo. Minor probatur: ad primum obiectum theologicus qui habitus assensus, procedit per evidentem consequentiam, in qua ... faret. 2º ... sequitur ex 3 naturalibus praemissis, theologicus a. ex ... aut una de fide, et altera naturali evidente, sed haec est majoris certitudinis, quae ambae a Deo revelata, vel saltem una, quae si ambae essent naturaliter evidentes, cum tamen divina sit certior regula veritatis quam tamen illius creati. 3ia pars probatur: quia ille in se spectatus ita solet adhaerere illis veritatibus, quas evidenter videt, ut ... eorundem motivorum ... ad assensum ‡‡ apparebentione. quas evidenter fuit, ... possit se illi dubitare, aut dissentire aliis ... dissentire vel dubitare ... veritatibus fidei theologicis, et ... motivis, quibus ... ad eiusmodi assensum inductus fuit, ut experientia patet, et ... alia ... apparet sensu motiva evidentia illud determinant sicut ad ... ut perseveret assensus ... salli ad specificandum, ut assensus elicere ... per apprehensa motiva inevidentia qualiacumque tandem, ... determinant ipse illud ad assensum ... quod tunc ait, ... in purgando ... maiorem ... certitudinem de ipsa purgatorio ex dubitatione fidei, quam ex evidenti sensus experientia.

in verá ꝺ et certitudine infallibilitatis, ubiq cũ S. August.
aib. potiꝯ dubitandũ esse an vivat, q̃ dubitet d veritate fidei,
hoc ꝫ ꝗisq ait ꝑtx certitudinẽ, illuꝺ q ꝓ speculatiꝺ exꝑlicari
ꝑt tũ ꝑtx sue assertionẽ valoris qua fideles credunt illud
ut potiꝯ de evidentib. realiby, quã de revelatis dubitare ille
fiat, tũ et id ꝫ ꝑtx maiorẽ obi et medij certitudinem,
ꝗ conuincta cũ certitudine fidei eadem confirmat.
Conclusio 4. Illud ꝗ assensioni Theologicæ ex una ꝑte revelat
ꝑtx revelatis evidenter deducta præter illa ꝑ se assentitur ꝺ dicit,
se assensiꝰ Fidei et prior Conclusio Theol. ut sic ꝫ minorẽ
certitudinẽ, q̃ Fides ueluti ꝫ ea illiꝰ circa eandem Con,
clusionẽ Theologicã ut applicatam et mediata ꝑpter alicere veram
assensui fidei; adeoq Conclusio Theologica ut applicata ꝫ certi,
tudinẽ fidei divinæ, ita Albertus tomo 1. ꝑpe 3. Coronario 3.
Bonnaes dub. 1. ad 5ũ Valq. disp. 1. Cap. 2. num. 7. et 8.
Probatur in ꝑs Conclus. ꝑars ꝗ q̃ habitꝰ fidei et Theologia sint
distincti inclinantes ad obiecta diuersa, et diuersi erunt assensus fidei
et Theologiæ, tum quia fides assentit propositioni immediate
ꝑpter diuinã revelationem, ꝑ discursu Theologico, atq assensus
Conclus. Theologicæ nititur tũ revelatione diuina revelatæ, præterea
ipsis propositionis revelatis, ad intrinsece respicit discursum theologicum
bene ꝑ patet, nã sicut conclusio scientifica ꝫ minorẽ certitudinẽ
principijs ꝑpria habita, ã quiby ꝑ discursum deducitur, adeoq q̃ habitꝰ
propriorũ realiũ iuxta illud ꝑpter ꝗ vnumquodq tale
fide et conclus. Theologica, ut pote deducta minorẽ ꝫ vere, q̃ principi,
ũm, et habitꝰ fidei, versans circa illa principia, ex quiby conclusio Theo,
logica deducitur. 3ia ꝑs probatur: Diuina fides ꝑt assentiri

propositioni revelatae, et sufficienter propositae, sed Conclusio theo-
logica ut explicata est revelata, et mediante discursu est ratione fidei,
scilicet conditione divinae revelationis dictante, est sufficienter illi
proposita. Ergo. Maiorem ut certam suppono ex 2a, 3a. minor
prob. Omnis veritas necessario connexa cum propositione revelata, ibidem
est revelata, sed theologica Conclusio ut explicata est necessario connexa
cum revelatis principiis, nam ex illis evidenter sequitur, et in illis implicite con-
tinetur. [illegible] enim consequentia sua explicatione est illam efficit, ut
illud videat, quod iam erat in praemissis revelatis, ut in consequentia
est homo illi est propositio ut filius Dei est aequalis Patri. Ergo est
filius Dei, sed est aequalis Patri; et sane Gregorius Nazianzenus quando
[illegible] quae evidenter ex S. Script. colligunt, perinde esse recenda,
ac si in eadem S. Script. expresse continerentur. 4ta Pars
prob. ex dictis quia nihil est est fidem divinam credi, nisi quod
habeat certitudinem officialem fidei divinae, ergo si sit Conclus. Theologica,
ut iam explicata, et per mediante discursu proposita, credi, habebit
fidei certitudinem, sive sit, ut si quis Conclusionem, ut explicatam,
[illegible] negaret, est infidelis, ~~[illegible]~~ qui negaret ut [illegible] de
[illegible], solum temerarius esset, sequeretur ~~[illegible]~~ contrarium fidei. # aliquid.

Conclus. 5 Theologia est in hoc [illegible] reliquas scientias quantum [illegible]
alias supra est sapientia sive sapientia dicitur exactissima notitia rerum
magnarum neque [illegible] sive appellatur certa notitia eius,
cum artis [illegible] seu appellatur certa notitia suorum propriorum
[illegible] ex [illegible] deducuntur ita communiter cum S. Thoma a. 6 et
constat [illegible] ex [illegible] conditionibus sapientiae illatis
ab Aristot. 1 Metaph. c. 2. Nam quod sapientia [illegible] est et [illegible]

sit Theologia quae saltem speculativa est 3. Scientia plurima
et quantum fieri potest via sibi Theologia comparandi sunt, sed
hoc illa comparat cum Metaphysica de divinis disserente, tum
ex illo Apocalypsis stilo, ex Corinth. 2. spiritualis omnia indicat.
Ergo versatur scientia circa altissima et difficillima atque Theologia
perscrutatur alta Dei. 4 Scientia est certissima atque omnes bellaque sint
moventur propter probabilem sermonem, non species probanda propria et probare
ex aliqua Theologia sunt aliarum scientiarum propria probare ex quo omnia
conveniunt Theologiae cuique propria sola Auctoritas Dei docentis,
verbis ipsorumque eadem que Theologia aliarum scientiarum propria
iudicat et si falsa sunt scripta damnat sive vera esse dicit ipsa
certiora non dari nemo, sequitur multo certius esse quod ex Theologia sit
ex Deo. Ex his deducitur Theologiam esse non proprie
dictam virtutem Moralem tum quia vere proprie dicta scientia est
tum quia Theologia sicut et Fides ipsa non potest inclinari ad falsum et
consequenter Moralis veritatis indagatorem certum efficit.
Conclus. 6. Theologia Viatorum quantumque sit excellens est
ut manebit in patria ita cum Gabriele, Tunel ar 2. q. 1. Vas-
tel. disp. 1. q. 1. punct. 3. Ratio Obscuritas, nobilia inten-
sa et per se connexa notitia Theologica gaudet ex parte obie-
cti sicut ac proinde sicut cum se absque non manebit Fides, ita neque Theo-
logia. Metaphysica ex Professo et per se de Deo et Intelligentiis
disserit, tamen non est aeque excellens scientia ac Theologia consequenter
illam divinitate attingit, quod est sicut, quia disserat de Ente ut
Ens est. Unde licet Physica de Primo Motore tractat, non est eadem

Theologia quoad obm. præstiat.
R. Theologia multo plura, subliminora, perfectiora, omnemq. indifferit et tamen in tanta excedentia det divinitate, scilicet fallere superbare q. Metaph. [illegible] multi in [illegible] à Theologia [illegible].
Ex quo [illegible] deducitr probile magis minorisq. necessum responsio
[illegible] omni q. i Theologi Deus est [illegible] à eo perfectionem [illegible]
[illegible] tud qa superior [illegible] alia [illegible] obm. Theologia
excellentia [illegible] Metaph. [illegible] plus q. probabile scia transcendt.
[illegible] à [illegible] à scia transcendentali de subiectis abstractis
q. Physica [illegible] distinguntr à Metaph. et à errore in utrisq. [illegible]
et [illegible] dicta. Multo minus refert quod cd Physica
de [illegible] Natura tractat siquidem præstat [illegible] simul [illegible]
[illegible] in Physicis [illegible] Motor [illegible] valde [illegible],
[illegible] et quasi [illegible] Physicum [illegible].
Obr. 2do sicut Deus ~~[illegible]~~ revelat mysteria supernalia p lumen supernale ita revelat Naturales Verit. p lumen Naatl. y [illegible]
[illegible] et fides divina [illegible] ratione certitudinis à [illegible]
Theologiam et alias scias.
R. Neg. Conseq. [illegible] quia Deus p lumen supernale immediate revelat
p [illegible] valde [illegible] sublimius et [illegible]
[illegible] inferius et [illegible] quia licet [illegible]
et fidei in se spectata [illegible] in nemin. neq. fallat, tamen
in [illegible] et applicatione [illegible] siquidem lumen
[illegible] regula [illegible] falli et fallere [illegible]
in quem [illegible] errare, lumen vero fidei, regulatr p Eccliam [illegible]
[illegible] erroris [illegible] alia [illegible] causa erroris in [illegible]

sed simulando vere et falso dare [illegible] pro alio [illegible]
[illegible] imbecillitas illius nec considerantes [illegible] necessario
[illegible] cognitionem de demum [illegible] et [illegible]
[illegible] possunt ac scire volunt [illegible] scire [illegible] de [illegible]
[illegible] sepe [illegible] accidunt [illegible] humana [illegible] ut [illegible]
[illegible] Cognitionis [illegible]
providentia [illegible] errare [illegible]
[illegible] simplici credulitate [illegible] [illegible]
et [illegible] D. Thom. [illegible] 3 [illegible]
[illegible] errare.

[illegible] conclusio et [illegible] declarare [illegible] promissarum [illegible]
certitudinem [illegible] theologica conclusio 3 [illegible] altera
[illegible] theologica [illegible]
[illegible] debilioris [illegible]
[illegible] contrahere [illegible] ea [illegible] habet [illegible]
[illegible] debilior [illegible] [illegible] accidit [illegible] potest [illegible]
[illegible] maioris [illegible] potest [illegible] debiliorem [illegible]
habet [illegible] certitudine [illegible] conclusio [illegible] habitura [illegible]
[illegible] concurrente [illegible] [illegible] debilitate
et [illegible] conclusio [illegible] illius partem [illegible] certitudine [illegible]
[illegible] qualitatem [illegible]
[illegible] adhuc [illegible]
[illegible] processisset [illegible]
certa [illegible] colligeret.

Quæstio 6ta.

Utrum Deus sit Objectum Theologiæ?

Nota 1o à Gabriele q. 9 Prologi et Durando q. 5 Prologi
aliisque nonnullis vocari objectum et subjectum Theologiæ id cujus ipsæmet conclusio-
nes cognitae illæ a se et propter se cognoscuntur; Subjectum vero dici id
de quo passiones demonstrantur aliunde quam ipsa cognoscitur. Et quamvis licet
ista doctrina non sit inutilis ad variorum auctorum sententias intelligendas
attamen quæstio non est, adeoque à Scoto q. 3 Prol. aliisque Auctoribus
indiscriminatim usurpatur objectum et subjectum nec immerito cum quia
sicut conclusio objectum conclusionis illius, eamque ob causam à Durando
Gabriele [illegible] dicitur objectum, ita et Deum subjectum imo in consideratione
primum est tum quia licet nos in hac vita non cognoscamus nisi com-
ponendo et dividendo attamen illud quod cognoscimus non est compo-
sitio et dividere sed in scientia Physica et Theologica Angelici Doctoris
[illegible] pro objecto est id ad talem cognitionem.
Nota 2. Videndum est [illegible] quid in logica [illegible] de subjecto [illegible] acceptionibus dici
solent et ipsa extra illud quod ab aliis objectum materiale dicitur, ab aliis absolute
vocari objectum MOD, et quod ab aliis vocatur objectum formale, alii ap-
pellari objectum formale QUOD seu RATIONEM QUA [illegible] quod nil aliud est quam
[illegible] terminans cognitionem [illegible] illa constituens formale in objecto
illud esse quod scientia [illegible] contemplatur [illegible] fundamentum attri-
butorum [illegible] in scientia demonstrabilitas. v.g. in Physica
Ens [illegible] sub quo [illegible] ipsa mobilitas est objectum formale

rationem formalem, medium vero seu medium sub quo conclusiones
in scientia inferuntur, quia illud ad assensum movet et determinat,
obiectum formale quod sive ratio formalis sub qua seu principia
quam placet appellari.

Notandum 3. rationem sub qua posse sumi vel materialiter vel formaliter, primo
materialiter sumpta est res ipsa vel veritas obiectiva quia illud illius
primario determinetur ad assensum, talis est v.g. definitio rei, sive
res significata a definitione quae movet ut credatur esse id quod significat.
2do formaliter sumpta est illa cognitio vel illud lumen cuius sub
status illud materiale, v.g. si consideretur illa propositio nunc ut evidens
ex terminis, nunc ut probabilis ex ratione humana aut
fide humana, nunc ut certa et inevidens ex fide divina,
tunc constituit aliud et aliud motivum assensus specificans habitum
et hoc formalis ratio est, de qua in praesenti agendum erit, igitur

Conclusio sit prima. Sub attributione theologiae est Deus et
Deus sub ratione Deitatis sive et Deitas sit ratio formalis quae
subiecti huius ita cum S. Thoma. Art. 7. Caiet. Bannes, quamvis
hinc ex probo primo quia quae in theologia explicantur aut
Deus sit aut ad Deum referuntur ut inductione patet. 2do sicut
se habet obiectum ad potentiam, ita se habet subiectum ad scientiam quemadmodum
vel est obiectum v.g. potentiae visivae quod est principaliter ratione sui coloris
vel luminis eorum, seu quoad ut albedo et lux accidentaliter
ut paries et similia ita subiectum est in theologia quod principaliter
ratione sui subest sive in recto sive in obliquo seu quandam habitudinem
ad ipsum. 2da pars probatur quia Deus sub ratione Deitatis est
obiectum beatificae scientiae, conveniunt illi 1 Joan. 3. Cum apparuerit similes
ei erimus sicuti est, ergo sit eadem ratio est obiectum fidei et theologiae,

saltem Theologia in via siquidem visio in Patria sic succedit Fidei
in via. Aliquid de Deo videamus in Dogmate, nec visioni semper in
claritate teste Aplo: Cum venerit quod perfectum est evacuabitur
quod ex parte est. 3o Theologia inter scientias altissima est, theologia sub,
limissima objectissimaque nostra et concipere de Deo formale [illegible]
sublimissimum et perfectissimum [illegible] adeo [illegible] subordinata
esse ad aliquam scientiam. Dialectica pertinet ad eam, sed est ex Articulis
Fidei cognosci potest. 3o Deitas est vero non aliquando [illegible] Dei
et fundamentum attributorum, quod a nobis aliquando concipitur Deus
constituta per Deitatem tanquam per propriam formam. Colligens sine
reliqua via, quia in Theologia adaequate [illegible] tractantur et [illegible]
creaturae earumque actus secundaria et ad Deum per attributa
non referri, et quod via aliquo modo principiat Deitatem tanquam formam
vel intrinsecam ut [illegible] vel extrinsecam ut [illegible] et
Medicina [illegible].
Obj. 1o Nullum singulare est definibile, 3 Metaph. text. Deus
Est Ens maxime singulare. Ergo.
Resp. nullum singulare esse scibile [illegible] quod non sunt proprias sibi [illegible]
nes quodque sit corruptibile, secus si sit Ens referens [illegible] pro
prias rationes [illegible] discursiva aliae ex aliis colligi [illegible]
[illegible] quale Deum est Deus.
Obj. 2o Nullus [illegible] probat de obj. quod sit, sed Theologia probat
quod sit Deus, ut patebit. Ergo.
Resp. Maiorem [illegible] est quod nullus [illegible] probat [illegible] obj.
ex [illegible] propriis et sic negatur minor Theologica. [illegible] probat
ex [illegible] Deum existere [illegible]

Obj. 4 Si Deus est obj. Theologiae sequitur Theologum pro Deo
comprehendere sed non debent quod obj. comprehendere ... [illegible]
[illegible] q. ille conveniat aut convenire pot. sicut [illegible] Theol.
Deum comprehendere est [illegible]

R. [illegible] ad prob. tunc Deus opus ut habitus cognoscat et penetret
totalitatem Deum [illegible] ea q. [illegible] possibilis convenire pot. hoc
non quis in obj. creato aliquid [illegible] fieri pot. in obj. [illegible]
[illegible] quare satis [illegible] de ipso cognoscat [illegible] de suis
principiis educat.

Obj. 4. Qui habitus de Deo procedit [illegible] Causa et effectum ad pro-
bandum aliquid de ipso, Theologia [illegible] Deo non [illegible]
[illegible] Causa [illegible], [illegible] quia praecipua mysteria
[illegible] ad S. Trinitatem et ad Decreta libera voluntatis divinae
[illegible] fidem revelata [illegible] nullo [illegible] causas [illegible].

R. Deus est [illegible] causas [illegible], [illegible] in cognoscendo [illegible]
[illegible] antecedentes [illegible] sufficientes ut [illegible]
[illegible] demonstret; [illegible] effectus supernatu-
[illegible] revelatis [illegible] a posteriori [illegible] supernaturalem
[illegible] Dei [illegible] ad S. Trinitatem spectan-
tes [illegible] ad [illegible] Dei

Conclus. 2 Obj. formale [illegible] Theologiae [illegible] gratis notum
[illegible] remota (in q. ultimato resolvitur a Viatore
[illegible] Theologica Conclusionis.) est ipsa Revelatio divina ut
[illegible] est ipse [illegible] fide [illegible] et discursu coordinatus
[illegible] S. Thoma [illegible] ad 2. [illegible] art. 2 [illegible]
[illegible] part. 3. Probatur quia [illegible] Theologia

a fide, quia haec nititur immediate divinae revelationi, illa vero remote, quia ita probo: motivum proximum illius assensus, quod cadit super ipsas conclusiones, est motivum proximum illius assensus quod cadit super ipsas conclusiones, sed divinae revelationi atque revelationi innititur: motivum proximum assensus cadentis super articulos fidei, atque super ipsa, quod utique theologus ad suas conclusiones ergo. Major probatur: quia illud motivum quod movet ad assentiendum proxime non movet illud ad assentiendum conclusionis immediatae assensu ipso, nunquam proxime; et illud remotum quia remove assensus superiorem ad proximum erit respectu conclusionum assensus remotum. Minor est probata quia ipsum motivum assensus conclusionum theologicarum est motivum remotum, quia revelatio divina pendeat mediate, nullum est aliud quam ipse assensus fidei, quo credo ipsa fidei revelata, et hic assensus fidei ut discursu coordinatus ad conclusionem deducit est immediatum motivum fidei. Sed dices: ipsum motivum quod in Re-sentio absolute docent Doctores fidei, sed illud theologiae est ipsa revelatio, assignat non revelationem abstracte, sed ut proximum est motivum, sed in concreto, sive revelationem ita ut articuli revelati, et assensus articuli revelati sit objectum ad quod terminatur assensus theologicus, et assensus illum terminans, sicut dicta ratio formalis, per quam est motivum determinans illum ad certitudinem assensus, illius non fert illud ut veritate complexa, atque revelatio divina, apparenter et ita juxta dictam rationem, ut supra dictum assensum dat notabiliter diversum.

Quaestio Septima.

Utrum Theologia sit Argumentativa? circa quid, et ex quibus principiis?

Nota 1o Praecipua Theologiae sunt [illegible] pronunciata [illegible] vera et certa ex quibus [illegible] norma [illegible] colligant conclusio [illegible] Theologiae hoc a pronunciata continent [illegible] [illegible] quasi [illegible] et [illegible] [illegible] Argumentorum Theologicorum [illegible] [illegible] Auctoritas S. Scripturae [illegible] Verbum Dei scriptum [illegible] [illegible] [illegible] Traditiones Apostolicae [illegible] [illegible] [illegible] Pontificum quae [illegible] [illegible] fide [illegible] definiunt 4tus Auctoritas Conciliorum Oecumenicorum 5tus Concedentes [illegible] Sanctorum in Sacra Scriptura [illegible] explicare [illegible] dogma Fidei [illegible] et in traditionibus [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Valentiam puncto 5 part. 1. et [illegible] Doctores Scholastici et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Patres Veteres docent [illegible] [illegible] [illegible] dogmata [illegible] [illegible] quidem auctoritatem [illegible] certam et infallibilem [illegible] [illegible] [illegible] Theologia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Catholicae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] certa et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fidei [illegible] aliquo locorum [illegible] [illegible] ut [illegible] Conclusio Theologica ex utraque veritate collecta [illegible] [illegible] Fidei ut supra dictum est.

Nota 2. plures ab aliis locos Theol. assignari [illegible]

assignatos facile renovari possunt, l. propriae Theologiae non sunt
sed hinc assumpti ut et tam vacua probabilis Authoritas Philosophorum et historicorum.
quibus subiungitur Authoritas Caesarij Juris consultorum atque etiam
alij locis his Theologus non tantum ad illam collocat Conclus. quae
priat aliis tamen subministrant ad illustrandum magis conclusionem
Theologicam, ut a sua tractione aliarum scientiarum saepe in
tractatus Theologica admiscentur eorumque utitur quidam opinionum
assensus nec non suas conclusiones vias possit. Aliique sunt et propria
principales, quae ordo se assumunt Theologiae ut ille aliena.

Nota 3. n. se quaerendum utrum Theologia sit Argumentativa, et
quae ipsum referri debeant loca Theologica, si ad illas probandum
aut refellendum sit. 3o. Nam utrum assertiones fidei quas s. sacra
scriptura l. traditio l. alij locus ex dicendis continet, sint
principia argumentationum Theologicarum?

Conclusio 1a Theologia utitur ratione et argumentis ex suis argumenta
est de communi omnium et certa cum S. Thoma h. qt. et in scrip. patet, videas
potestis ex illo ad Titum 1. ut potens sit exhortari in doctrina sana
et eos, qui contradicunt arguere.

Conclusio 2a Theologia non utitur argumentis et rationibus ut probet sua
principia ut supra, sed ex principiis probat aliqua alia; patet quia principia
absolute loquendo debent in illa supponi non probari.

Conclusio 3a si aliqua principia Theol. negentur et admittantur alia
aliqua, potest Theologia principia negata probare ex principiis admissis
patet ex nostris dictis. Sic Apostolus 1. ad Corinth. 15. ex Christi resurrectione
Christi probat veram resurrectionem omnium; sic Christus Luc. 6. exemplo
David probat licere famulis vellere spicas sabbatho.

Conclusio 4a si omnia principia Theologica negentur, tunc Theologus quae

talis nihil potest agere contra, negando omnia principia, loco quia ex aliquo principio theologico praesupposito inducto probando principium, sed non infertur aliis principiis theologicis non est.

Conclusio 5.a Potest tamen aliquis theologus in hoc casu et praestare ipso [illegible] adversariorum solvere, dicendo ubi [illegible] probentur Mysteriorum credibilitas ad ipsius fidei principia, et ipsius [illegible] [illegible] et ipsius conceptio tamen [illegible] docet D. Thomas art. 8 Theologia ubi aliis scientiis tamquam ancillis et [illegible] ante defecto [illegible] logica quae potest defectum [illegible] [illegible] [illegible] cum homine negante [illegible] modo [illegible] [illegible] agendo [illegible]. Sed dubitabis [illegible] circa [illegible] [illegible] Conclusio [illegible] an [illegible] quomodo argumenta adversariorum theologica possit solvi possit.

Conclusio 6.a [illegible] quae argumenta [illegible] in [illegible] in hoc adversarius non evidenter solvi; si non procedat in [illegible] [illegible] fuerit [illegible] evidenter solvi; si non procedatur in materia versatur tantum [illegible] fide, [illegible] solvi [illegible] sunt falsum quia et evidenter [illegible] soliditas [illegible] solutionis [illegible] hoc casu evidenter ostendi omnium Mysteriorum possibilitas et veritas [illegible] evidenter ostendi impossibilitas et falsitas principiorum adversus Mysteria [illegible] et hoc [illegible] Caietanus [illegible] hoc art. [illegible] argumenta adversus fidem [illegible] positione [illegible] solvi non posse.

Conclusio 7.a [illegible] firmissime credo [illegible] argumentum adversus fidem [illegible] [illegible] obtineat aliquis virtus [illegible] evidenter cognoscit [illegible] [illegible] aliquid fidei [illegible] [illegible] incredibile [illegible] [illegible] [illegible] aliquid fidei [illegible] [illegible] [illegible] firmitas [illegible] conveniunt in [illegible] fidei [illegible] in [illegible].

Conclusio 8.a [illegible] argumenta evidenter solvi sunt falsum [illegible] [illegible].

habeat evidentiam quod argumenta adversa fidei proposita superandum
sit de eo tali argumento assumitur et a Theologo reijcitur vel convincere
illud evidentis ad oppositum / ut alii explicant talia argumenta sunt
evidenter solvi quia ex dignitate veritatis fidei quamvis inevidentis
evidenter sequitur contraria argumenta esse falsa, etsi dispositionem falsitate non
constet evidenter, cuius constat certo, atque hoc et licet falsitas illius argumenti
sit inevidens evidentia consequentis sit tamen consequentia: exemplum sit argumentum
sit contra mysterium SS. Trinitatis: ubicumque est distinctio personarum ibi
est distinctio naturarum et individuorum patet sic in hominibus et distinctio per-
sonarum &c. Hoc argumentum evidenter solvi negando maiorem cuius
falsitatem theologice evidenter ostendit evidentia consequentiae.
Si datur aliquando distinctio personarum ubi non est distinctio naturarum tunc falsa
est ubicumque est distinctio personarum sit et distinctio naturarum, sed in SS. Trini-
tatis mysterio datur talis distinctio Personarum, ergo. Hoc evidentis quia ex hypothesi
mea fidei evidenter et theologice deduxerim falsitatem maioris illius
et hoc valet de omnibus contra quae non sunt manifesta ratione probantes contra
fidem allata esse solubilia argumenta, ut Cajetanus ait: dixi argumenta solvi
posse negative. Verum tamen est me hoc argumentandi modo bene posse ubi
adversarium cum quo mihi mysterium negat, hac ratione retorquere
possum tamen ut istud et mihi et aliis idem mysterium divina fide credentibus
argumentum contra allati falsitatem ostendat.

Saeclus. 9a Quidam argumenta cum fide pugnantia sunt positive et
ex parte solvi per assignationem manifestae rationis cur contraria pro-
positio sit falsa … solvitur illud allatum adversus accidentia eucha-
ristica: accidentia esse inesse … sed alicuius subiecti …
inhaerent … non est dare … accidentis esse … consistere
… in actuale inhaerentia sed in aptitudinali.

Conclusio id assertiones fidei in Conductis, 5 locis enfenta sit proprie [illegible] Theologia et g[illegible] ita necesse [illegible] argumentandi [illegible] vere Theologica alteutra [illegible] praemissa de fide certa esse debeat. Est Conclusio fere [illegible] S. Thomae q[illegible] probant quod ut certa supponatur, q[illegible] dubitari potest, [illegible] praemissa [illegible] Item [illegible] assertiones fidei erant [illegible] Theologicae [illegible] propositio est [illegible] Conclusio Theologica est propositio fidei et consequens sit mediate et immediate revelata [illegible] ut [illegible] Theologus probat aliquam [illegible] assertionem fidei, at hoc [illegible] absurdum [illegible] Ex [illegible] ut tali propositio [illegible] conclusio Theologica eadem a propositio [illegible] discursu Theologico creditur, [illegible] Theologica Conclusio et ut [illegible] mediate revelata; [illegible] a [illegible] discursu Theologico creditur [illegible] propositio fidei immediate revelata [illegible] aliud [illegible]

Instabis

Articuli fidei et [illegible] discursu creduntur [illegible] et ipso [illegible] sunt Theologicae Conclusiones et [illegible] propria [illegible] [illegible] Deus [illegible] ad [illegible] aut [illegible] [illegible] credit [illegible] Deus revelavit [illegible] virtute [illegible] facit [illegible] discursum [illegible] quidquid Deus revelat [illegible] credendum, Deus revelat [illegible]

Ergo [illegible] Vasq. disp. 5. n. 5. D[illegible] [illegible] Articuli fidei [illegible] [illegible] discursum [illegible] definitione Dei, [illegible] ad fidem [illegible] [illegible] intrinsece [illegible] Theologica [illegible] Conclusio creditur [illegible] articulus et [illegible] discursu [illegible] [illegible]

[illegible] discursus [illegible] Theologicus, prior [illegible] [illegible] habitus Theologicus [illegible] habitu fidei [illegible] habitus fidei [illegible] habitus [illegible] Theologiae [illegible]

ad assertiones fidei erunt p. se propria Theologiae antecedens
habitu Haeretico superveniente, q. licet antea fuerit Catholicus negat
aliquam propositionem fidei pertinaciter, eaque amittat ipsum habitum
fidei ... debiliori ... retineat nihilominus habitum Theologiae circa alias
propositiones cum eadem facilitate qua prius ratiocinatus
fuerat. Ad prob. dico ... Theologus lapsus in haeresin
videatur retinere ... Theologiam ... facilitatem hoc
... iudicium ... retinere habitum ... Theologiae ... proprium
... aliquo habitu Theologiae naturaliter ...
... ex actib. proportionatis frequenter elicitis quia
Theologus Catholicus ... proprie discurrat ex propositionibus ... articulis fidei
divinae creditis ... interdum discurrit ex fidem ... fidem ...
... creditis ... vid: ... revelata ... divina revelatis
et nihilominus ... quaedam ... Theologicis et talis habitus
possit ... in ... conclusiones ... fidei divinae
manent ... Theologus Catholicus ... fieri
... fuerit ... revelatis ... fidem ... credens
... conclusiones ... fide divina assensus fuerit
eaque ... habitu ... Theologiae ... nihilominus
... haeresin ... dispositiones ... propositiones
et ... Consuetudinem ... in eodem
genere ratiocinandi.

Quaestio 8va.

Utrum S. Scriptura sub una littera habeat
plures sensus? Et quis sensus aptius probeat Theolog. Argum.

Nota ... Assertiones fidei quas ... propria Theologiae

statuimus, Quaeque desumuntur ex his locis, ex S. Scriptura, et quae
breuitatis illud aduertendum quod grauissimi Theologi tradunt ex
Decreto Concilij Tridentini sessione 4 Editionem ueterem seu
vulgatam Bibliorum habendam esse pro authentica et consequenter
in illa nil contineri a Christiana fide deuium et erroneum
seu reperiri contrarium: Hinc sensum editum vel confuse veritatem
mutatum vel in grauiorem veritatis [illegible] vel ita dispensatum
ut occasionem cuiusque erroris haeresisque [illegible] dederit, licet
steriis Fidei quidem necesse esse non [illegible], nihilominus in
rebus ad fidem moresque non pertinentibus. Illam eandem editionem
sed eo [illegible] minime [illegible] retentionis [illegible] erratis mutationibus
aliisque generis imperfectionibus quae de [illegible] re Lindanus l. 3 optimo
genere interpretandi S. Scripturas. Sixtus Senensis l. 8
Bibliothecae Sanctae. Bonfrerius [illegible] c. [illegible] 4 [illegible] [illegible]
Canus l. 2. de locis c. 13 ita scribit: Vulgata editio retinenda
est in iis quae ad fidem et mores spectant neque ex illis per
hebraica et graeca exemplaria corrigenda est. Et Bellarm:
l. 2. de Verbo Dei scripto c. 11. Ecclesiam [illegible] nos certos reddere
in hac Versione non reperiri Interpretationem erroneam in iis quae pertinent
ad fidem et mores pertinent.

Notandum 2do. duplicem sensum S. Scripturae communiter adsignari: [illegible] litteralis
seu Historicus, [illegible] Mysticus [illegible] Spiritualis. Litteralis est
[illegible] [illegible] quem Author S. Scripturae [illegible] S. [illegible] proxime
significare voluit et est duplex, Simplex [illegible] proprius consistens in
propria significatione [illegible] et Figuratus [illegible] Metaphoricus in figurata
consistens eorundem significatione ut cum Christus vocatur [illegible] [illegible]

Mysticus sive spiritualis sensus est quem Scriptura sacra remotè et per se litteralem mediante significant, seu quod sensus litteralis propriè significat, seu quod eadem reddit quae immediate significat res propriè significatae a verbis, Exemplo: sic sensus litteralis mediatè sive mediante suo proprio significato significant aliud directè pertinens ad fidem sive Ecclesiam militantem, significare allegoricè dicitur, sic Jonas jacens significabat Christum in cruce actu Jon. 2. et Jonas sepulturam Christi Matth. 12. Sic per se mediatè aliquid significat pertinens ad Ecclesiam triumphantem, dicitur sensus anagogicus. Sic introitus Sacerdotis in sancta sanctorum signat introitum Christi in coelum, ut appareat vultui Dei pro nobis ad Hebr. 9. Nec repugnat quod et alium [illegible] Anagogicum habeant quandoquidem et sensus Anagogicus [illegible] denominatio fit a potiori. Sic si aliquid directè pertinet ad mores aut officia charitatis reddunt sensum moralem sive tropologicum, quale est illud Luc. 17 Memores estote uxoris Lot. et 1 Corinth. 9. Non alligabis os bovi trituranti, quae verba sensu spirituali aliquid [illegible] per allegoricum significantia sunt, ut tunc idem sit allegoricus, spiritualis sive mysticus. Solent et exemplo sensus isti declarari in voce Jerusalem, quae litteraliter significat Civitatem illam Palestinae, allegoricè Ecclesiam militantem, anagogicè Coelestem sive Patriam triumphantem, moraliter Animam cuiusque fidelis.

Nota 3io Non quaevis in S. Scriptura significata pertinens ad Ecclesiam triumphantem continuò sensum Anagogicum aut quod pertinens ad militantem sensum allegoricum facit, sive tunc [illegible] et mediate sive verba significata rei propriè et immediate significata

qd significatus est atque possit litt. quam si qd aliud propone
+ illud tradatur lit. in praedicto exemplo ad Jerusalem est Gal. 4
saecundus litteralis de Jerusalem Coelesti quae immediate signi-
ficatur per illa verba, Sina autem Mons est in Arabia qui conjunc-
tus est ei quae nunc est Jerusalem [illegible] ibi est litteralis [illegible]
Ecclesia militante [illegible] cum subiungitur illa autem quae sursum
est Jerusalem libera est ad Hebr. [illegible] etiam per Jerusalem
Patria Coelestis litteraliter significatur cum dr: Accessistis
(Fide et spe.) ad [illegible] Dei viventis Jerusalem Coelestem.
His notatis sit

Conclus. 1a. Unus idemque locus S. Scripturae potest habere plures
hoc est diversi generis non est ut ijsdem verbis significetur propone
aliud litteraliter et aliud mystice sive quoad allegorice signifi-
catur, [illegible] anagogice [illegible] tropologice seu alt. tert. modis
probatur ita comm. et certa cum S. Thom. 1. p. q. 1. Art. 10. Cuius ratio est
Deus Auctor S. Scripturae in exprimendis suis conceptibus est solus
qui non solum vocibus ut homines [illegible], verum etiam ut [illegible] rebus quae homines
[illegible], nec a institutione cursus rerum humanae providentia sub-
[illegible] quaedam voces quibus Deus utitur pariunt sensum litteralem
[illegible] ipsae res [illegible] idem utitur pariunt sensum spiritualem. Hoc refert
[illegible] res et signa Hieroglyphica quorum significant
[illegible] olim Aegyptii ad alias rerum [illegible] significationes [illegible]
[illegible] peculiariterque [illegible] S. Scripturae [illegible]
[illegible] S. [illegible] hanc [illegible] rerum proprium S. Scripturae.
Accedit quod homines utuntur solum rebus [illegible] factis. Deus autem
illis cum fiunt. denique solus Deus [illegible] res [illegible] nondum [illegible]

bus significat res futuras aliquas futuras contingentes et de-
pendentes à libero arbitrio, ut conmendat in S. Gregor.
l. Moral. c. 2. S. Scriptura sicut res atque doctrinas ipsas continens
sua more transcendit quas nos, eodem sermone narrat gesta
prodit mysterium, sic scit praeterita dicere, ut eo ipso noverit
futura praedicare.

Conclus. 2a. Probabile est unum eundemque textum S. Scripturae
aliquando habere plures sensus et eiusdem generis, seu plures litterales
firmant a sensu S. patres, ita Becanus in ... in Man.
de fide tract. 1. c. 3. q. 5. S. August. de confessionibus
c. 30. et 31. Deinde probabile est aliquando esse nam Deus
promisit esse et habebat ideam ... plures sensus certum est ...
... possit ... eodem ... ... designare plura dicta
de Eucharistia et suo ... quid in ... et ... vocat. ...
... et ... habent multiplicem sensum ... convenit
... Authores ... et probabilissimum loquendo ... illa
... Generationem eius quis enarrabit ... sensu
litteralem de aeterna Verbi et de temporali Christi generatione
... utraque est inenarrabilis et illa Genesis 1. In principio
creavit Deus caelum et terram ... et in Verbo
suo ... facta sunt omnia. Conclusio 3a

Ob. 3. ... certus est primus sensus litteralis pro-
prium probare ... infallibiliter ... Metaphoricus
... ad ... sensu ...
... obscuritatem ... ... via
et ... infallibilitatem ... ... aliunde

infallibilitate ad eo datam ne fiunt quod intenderent ipsi, sed tam[en]
ut auctoritatem fidei serviant [illegible] vide S. Thomam
[illegible] utroque loco. Eadem quoque sacra Scriptura secundum cogni-
tio Theologica primum accommodata ad ipsam sacram Scripturam
illustrandam quam ad conclusiones ex ea Theologice deducendas
idem operae pretium nec [illegible] existimavi secundum modum [illegible]
hoc [illegible] universam Theologiam tum Scholasticam tum
Positivam fundamentis huius tractatus [illegible]
[illegible] suppositis [illegible] dicta [illegible]
aliquid [illegible] sacra [illegible] gratia ad
[illegible] sacrae Script. significatione [illegible] ea veritas
quam significant verba S. Scripturae vel res significatae [illegible]
[illegible] intentionis [illegible] veritas quae
verba [illegible] voces [illegible]
[illegible] efficiunt [illegible] S. Scripturae
[illegible] voces aliquid significant atque
[illegible] significant [illegible]
[illegible] voces [illegible] significandam [illegible]
[illegible] primum [illegible]
[illegible] proprie [illegible] voces [illegible]
impositionem consideratas significant. Sensus vero figurati
[illegible] significandi [illegible] certam eandem voces
accommodari [illegible] proprietatis alicuius rei cui
similis in alia [illegible] proprietas [illegible] metaphoram [illegible]
aliena [illegible] a propria [illegible] significationem ad impropriam [illegible]
[illegible] Metaphoram quis figura
Allegoria Parabola Aenigmata.

De Sensu litterali.

Circa sensum litteralem advertendo signanter quod ad sensum litteralem
requiri unum ut sit intentus a Deo S. adeoque non sine divina sit
acceptus non quod ipse S. Scriptura explicatus ita D. Thomas et
Aug. ratio Deus est principalis auctor S. Scripturae nam
homo Conor. solum minister est et velut calamus scribentis ergo necesse
est ut verborum significatio respondeat conceptui divino; Sed quod
Scripturae diversus sensus possit attingendi, ut sensus litteralis significat
immediate subjectum per ipsa verba est per se immediata significatio
verum potissimum duplex sensus litteralis et spiritualis; ad quod
requiritur sed sensus sua significatione [illegible] a spirituali distinguere non
tenet absque sensu litterali et spirituali. Ergo [illegible] ipse quod continentur
sensus litt. numerari potest in Metaphoricum duplex ac in proprium
siquidem verba in utraque significatione [illegible] et indicant aliquid [illegible]
[illegible] ut exemplo [illegible] sensum [illegible] constat; praeterea
[illegible] in S. Scriptura ponuntur metaphorice ut alii [illegible]
[illegible] aut figurate [illegible] sensum litteralem quod proprie significat
[illegible] per verba metaphorice [illegible] dicitur: Ecce [illegible]
[illegible] hic ut [illegible] proprie [illegible] vero [illegible]
agnus [illegible] et [illegible] a sensu [illegible]
est litteralis, [illegible] habebunt
[illegible] metaphorice [illegible]
in eadem fide et religione. — [illegible]

si dextera nam scandalizat te abscinde eam, ubi dextra hic
sumitur proprie sed translative significando amicum qui adeo
[illegible] ut hoc repellendus sit cum [illegible] a Deo nititur abducere.

Alleg. 1. sensus litteralis is est ille quem Spiritus S. sacrae Script. Auctor
per verba sua proprie tam pro[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] significare intendit.

All. 2. falsus est opinio Abulensis [illegible] ex Capit. Matth. 7. 28 contendit
[illegible] sensus litteralis praecise est ille qui a Spiritu S. intenditur
[illegible] alius nullus est sensus [illegible] nam [illegible] intenditur a Spiritu S.
[illegible] dicatur, [illegible] Abulensis [illegible] filii Abrahae in sensu litterali,
[illegible] significarent 2 testamenta [illegible] Gal. 4. sicut et Arca Noë
[illegible] Ecclesiam Pet. 3.

All. 3. Similiter improbandus est [illegible] Cerani 3. Prolog. [illegible]
opinantis sensum litteralem esse eum qui [illegible] in proprio significato
[illegible] mediate significatis [illegible] a S. Spiritu [illegible]
[illegible] sensum est et figurata locutione [illegible] habeant sensum
litteralem [illegible] haberent falsum.

All. 4. Nulla est scripturae [illegible] non habeat verum sensum litt.
[illegible] nullus s. scriptura [illegible] continuatis verbis immediate
[illegible] significatum [illegible] et a Spiritu intendatis, hinc [illegible]
[illegible] nonnullos S. Patres cum dicunt sacrae script. [illegible] textus
[illegible] definire falsum [illegible] nomine Historici sensus intelligere illum
[illegible] continetur verbis acceptis in sua primaeva propriaque significatione
[illegible] in translatione est quasi [illegible].

Adverte 2o Parabolam [illegible] saepe in Sac. Scriptura [illegible]
sic describi potest Parabola [illegible] aliquarum rerum [illegible]
[illegible] ob aliquam similitudinem [illegible] facile [illegible]

intelligentiae quod clare sed commode elegere possit pro
Parabola una semper res non se extravagantes sed in similitudine exi-
eas exprimi sed ut hic aliquid difficile ut patet in Parab. de semi-
nante. Matth. 13. Est Parab. enumeratio Apologi
qui est res quaedam similitudine posita accipi in hac proposita
in rebus ductis quae in se sunt aut est inanimatis sermo tribuitur
cuius exemplum habemus Judicum 9. quando arbores ligna ut ungerent sibi
Regem dixerunt Olivae impera nobis. Est Parabola est
sermo obscurus qui obscura sententia per obscuram rem similitudine
expressa qualem illud fuerit Judicum 14. De comedente
exivit cibus de forti egressa est dulcedo. Apologi in sacra
scriptura rari sunt Enigmata frequentiora Parabolae frequentissima
vide Cardinalem Bellarminum Intelligentia Theol. c. 24.
Omnis in Parab. duplex semper una continet rem quae affertur ad simili-
tudinem altera continet applicationem ut Matth. 13 dicitur simile est
Regnum coelorum fermento quod acceptum mulier abscondit in farinae
satis tribus donec fermentatum est totum. Prima pars continet factum
mulieris quae affertur similitudinis et habet hanc sensum mulier cum
fermento et farina massam reparat ut ex ea panis fiat; altera
pars continet applicationem et hic sensus illo aliquid Regno Christi et
eius efficacia hoc fit sicut hoc modicum fermentum hic cum via
et immissum in magna farinae massa non totum pervadat ac perme
treat et nullo quod erat maius reddat ita Evangelium et eius
efficacia et praedicatio in Palaestina non totum paterrarum
orbem pervasit et Ecclesiam nullo quam erat maiorem effecerit

67

adhaec applicatio [illegible] in ipsa scriptura. ut illa Lucae
[illegible] ... [illegible] Deus vel
[illegible] ut applicatio ... [illegible] Parabola
ut de ... exemplum de ... [illegible]
exemplum ... [illegible]
[illegible] ... continet ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... Matth. ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
continet illa ... [illegible]
... [illegible]

Dubitatur ... [illegible]

R. ... docere in parabolis sensus litteralis
[illegible] ... verba ... [illegible] significare
ad improprie ... [illegible] vocari ... Dei
... Lucae. et apud Matth. ... [illegible]
Ecclesiam. ... [illegible]
comparatio ... [illegible]
... [illegible] litterali habendum ... [illegible]
in propria significatione ... Matth. 13 ... [illegible]
... [illegible] proprie dicta.

R. 2º alias probabilius ... [illegible] Parabol.
... [illegible] pro litterali sensu ... [illegible]
... exemplum ... [illegible] proprie et immediate
significatur ... [illegible] sensu litt.
... [illegible] Parabola ... [illegible]
... [illegible]

verbis proprie [illegible] significati [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] adducta [illegible] in aliis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Punctum 3um. Divisio sensus literalis a S. Thoma art. 10 ad secundum ex S. Aug. allata, et quae differentia sit [illegible] traditione [illegible] competere possit. Scripturae quaedam ex V. Testamento tradita sunt ad literam: quaedam Historice, cum simpliciter factum aut dictum narratur, sic Matth. 12 adducitur Historia David comedentis panes propositionis. 2° sunt Aetiologice, cum assignatur facti causa, sic Matth. 19 Duritia cordis [illegible] causa repudii. 3io sunt Analogice, quando utriusque Testamenti congruentia declaratur, sic [illegible] Matth. [illegible] [illegible] denique 4to sunt Allegorice, quae ostendunt rem [illegible] [illegible] [illegible], sic Matth. 12 [illegible] signum [illegible] illi nisi signum Jonae Prophetae. Et hi 4 modi docet D. Thomas [illegible] pertinere ad sensum litteralem [illegible].

Adverte 4 pro eruendo litterali sensu conducere primo si aliqui
loci S. Scripturae explicentur ab aliis ut illud Psalmi 15 Non
dabis sanctum tuum videre corruptionem explicatur ab aliis de
de corpore Christi in sepulchro. 2o si in approbatis Conciliis
aliqui loci declarentur sic in Lateranensi illud Genesis primo
In principio declaratur exordium temporis significare. 3o si con
cordet maximi SS. PP. explicationi contra quam S. Scripturam
exponi vetat Tridentinum sessione 4. Ad Scripturae locutio
Scripturae aliqua flagitium vetat aut aliquod bonum factum iubet
proprie intelligenda est autore S. Aug. de Doct. Christiana c. 16.
et vice versa cum aliqui S. Scripturae loci neque ad honestatem morum
neque ad fidei veritatem referri possunt figurate accipiendi
sunt aut mystice autore eodem Aug. c. 10 ibidem ex quo sen
citur admittendum sacram Script. in propria et litterali sensu ex
plicandam esse nisi obstet fidei veritas aut morum honestas sive
antecedentia et consequentia litteram admittit.

Adverte 5to In cognoscendis sacrae Script. Metaphoris ista
observanda esse. 1o Corporalia et Realia quae Deo et Angelis tri
buuntur metaphorice intelligenda esse sicut et ea quae ad inanimis attri
rebus attribuuntur et de Christo vel Ecclesia dicitur, ut illa: Fecit poten
tiam in brachio suo; Ego sum vitis. 2o In Metaphora
considerandam esse proprietatem rei quae litteram eius circa
stantias ut in exemplo dicitur: Vicit Leo etc. in Leone considerandam
fortitudo, in littera significanda notio victoria; praeterea Diabolus
tanquam Leo rugiens in Leone significatur eius furor et audacia in

littera Daemonis incentatio et audaciae nocendi. Ergo praeter litteram etiam circumstantiae viri metaphoricè colligi debeat sicare unicuique illud gravius pag explicare et ad mores nostros accomodare. Atque hinc visus quod minime praeperandus scholasticus ignorare debeat, ne interdum cum dicendo litteram secum ad capite damnatus litteram omnino dexteras in Origenis pravia incidit. Nos media via (ait S. Gregorius Naz. orat. 2 in S. Pascha.) incedentes inter eos qui crassiori omnino ingenio sunt et eos qui nimis anagogicae studio ducantur ut nec prorsus inertes maneamus nec rursus curiosiores de propositis usque agamus hoc enim Judaicum quoddam illud praenimium conjectare dignum.

De sensu Mystico

Circa sensum S. Script. mysticum suppositis q. 8. not. 2, et 3 allatis ostendi. Adverte ii, quorum probare illi sensus mysticos, accomodando illos 3 virtutibus theologicis, ita ut allegoricus respondeat fidei quae credendum revelationis: Anagogicus spei quae revelatam beatitudinem expectans; Tropologicus charitati, qua bene operamur et [illegible] nostras formamus: praeterea probant ipsos, quod in S. Scriptura 3a significari sit: vel novae legis, vel futurae vitae, et vita fidelium sive virtutes aliorumque exemplo instituenda.

Ad 2m: Ad sensum mysticum 3a requiri: unum ut intendatur a Spiritu S. alterum expressum D. Th. [illegible] et probat ex Apoc. [illegible] Christi [illegible] de illo Deut. 25 Non alligabis os bovis triturantis ait: [illegible] hoc scriptum est, ut scil. ministri Evangelii sint habere

praesentata verum nec non [illegible] est tum [illegible] rebus, gestis et verbis de-
curata esse. Confir. Aliquo futurum erat, et illud ad Gallatas
4. Capite quae sunt per allegoriam dicta, et alia plurima in S. Scriptura
contenta, id erat ex intentione Spiritus Sancti: ex quo colligo improba-
bilibus [illegible] Abulensis, dicentibus: nos sensus mysticos[?] [illegible]
nasci ex SS. Scripturis et [illegible] ex intentione Spiritus S. [illegible]
[illegible] [illegible] alii prophetae scriptores ibidem
haberent sensus mysticos. Alterum quod ad sensum spiritualem requiritur
est ut immediate, et proxime significatis rebus, mediate vero
et remote vocibus, sive propriis sive metaphoricis quibus res illae de-
notentur et exprimuntur, illa [illegible] aliis [illegible] citati, et
patet ex eo, quod sensus mysticus per hoc a litterali distinguitur. Tertium
est ut res illae [illegible] significata, exprimant sensum spiritua-
lem per aliquam similitudinem et connexionem, quia cum ipsa [illegible],
aliter res illae non forent accommodatae ad significandum; ex
quo obiter deducitur, verissimum esse, quod certis [illegible] sensum mysti-
cum fundari in sensu litt. eique conformem esse [illegible] debere. Porro [illegible]
sensus [illegible] mysticus, qui sub rebus et ipsa significatis quasi sub
figura et significatione [illegible] latet, specialis [illegible] qui sub quidam
rebus communi contingeret latet, quo spiritus sub [illegible].

Adverte 1° esse in eadem S. Scriptura loco omnes 4 sensus reperiri
posse. 2° Attende non necesse singulos S. Scripturae locos habere omnes hos sensus
sufficit non si litteralem habeat, ut videre est in locis qui continent [illegible]
[illegible] Fidei, Juris Naturalis, Consilia et [illegible] S. Gregorius 22. Moralium
[illegible] probat ex illo [illegible] [illegible] [illegible] aliud sen-
[illegible] Christus Dominus repraehendit discipulos quaerentes mysticum

in illo Matth. — Nihil quod intrat in os coinquinat hom[inem]
quaecunque continent vel ad Dei et Ecclesiae gesta, [illegible] sensum alle-
goricum, vel tropologicum, saltem per accommodationem conveniunt illi;
1 Corinth. 10. Haec illis in figura contingebant, [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], via [illegible] ad [illegible] gratiae et gloriae [illegible]
[illegible], et utramque habent tum tropologicum, tum anagogicum,
et [illegible] per allegoricum, quorum usus [illegible] Testam. [illegible]
[illegible] institutum est; [illegible] 3. [illegible] utilitate [illegible]
[illegible] [illegible] allegoricum sensum in [illegible] lege [illegible]
[illegible] [illegible] testam. [illegible] [illegible] allegorias illas
[illegible] et proprissime [illegible], [illegible] [illegible] sicut
[illegible] [illegible] [illegible] allegorica [illegible] et
[illegible] Christi [illegible] magorum significat conversionem gen-
tium [illegible] in [illegible]: [illegible] Ecclesia [illegible] in
[illegible] [illegible] scripturae mysteria [illegible], et [illegible]
[illegible].

[illegible] 4to [illegible] litteralis et mysticus sensus [illegible] comparentur, [illegible] litteralis
est prior, [illegible] fundamentum mystici. 2do [illegible] in [illegible] signi-
ficati, [illegible] in [illegible] sensus potior [illegible] mystico, [illegible] primaria
significatio [illegible] praecipua [illegible], et [illegible] significatur proprius in
[illegible] significatur [illegible] [illegible] erit. 3tio [illegible] est facilior,
[illegible] significat [illegible] [illegible] significatur facilior, quam signi-
ficatus [illegible], [illegible] [illegible] litteral. [illegible] [illegible]
difficilior [illegible] [illegible] [illegible] ex similitudine et proprietate
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] similitudinis et proprietas
[illegible] est [illegible]. 4to Litteralis [illegible] est [illegible], [illegible]

iā mysticā sive Anagogicā ac litteralis vel historica intentione a se
velox variare. 4to posse mysticum unicuique magis a ipis
intendi idq patere in Allegorys V. T. cuius finis Christus
ad Rom. 10. ac proinde Christus potissimum illius intentio
a conveniens illi Coloss. 2. Quae sunt umbra futurorum, cor-
pus autem Christi confer. angelis, Tertull. et Magis et tabydas
cura d. [illegible] patet Matth. 17. Christus se transfigurans ad tres
Aples suā gloriā ostendere [illegible] alios per Anagogicū ad
capescendā gloriā futurā excitare voluit. 5to Mysticus
sensus plerumque potiorem dignitatem litteralis praestantiaque habere
quemadmodum per mysticum significatis praestiora mysteria velut per
Allegoricum et Anagogicum seu et in Tropologico [illegible] vel
nem actiones Christi V. S. nobis in [illegible] exemplo propter
longa praestiora sint [illegible] dicitur. Ab hanc [illegible] amicitia
mystici sensus significanda [illegible] Mystice Divinitati, hic
Nucleo, Spiritui vivificanti, litteralis humanitati, Corpori
Cortici, litterae occidenti.

Adverte 6to Ab Mysticum sensum quoque non confundi sensum
accomodatitium a SS. PP. aliisque pietatis DD. [illegible]
[illegible] applicatis ad aliud [illegible] proprie
et [illegible] loquendo [illegible] ut exemplum [illegible] videre
in illo Ecclesiasti [illegible] et in [illegible]
[illegible] reconciliatio [illegible] dicto Ecclesia aliis
sanctis accommodat et quidem si sola verba pauca vel breviora
[illegible] alio applicantur [illegible] probabile si vero integra
historia accommodatur probabit [illegible] efficax ad

ostendendum quid in Moralibus liceat vel non: v. g.
licere rebus inanimis cultus religiosum deferre
propterea q[uod] Arca Testamenti in honore fue-
rit habita. Haec de Theo-
logia in se, sive Prole-
gomenis Theologiae
dicta suf-
ficiant.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

74

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

76

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST